

Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра «Аудит, облік та оподаткування»

«Допущено до захисту»
зав. кафедрою аудиту, обліку та
оподаткування
к.е.н., професор
_____Олена МАГОПЕЦЬ
«21» грудня 2023 р.

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Облік і контроль фінансування діяльності органів місцевого
самоврядування»

Виконав здобувач вищої освіти
II курсу, групи ООУ-22 М (1,4)
ОПП «Облік і оподаткування в
управлінні підприємницькою
діяльністю та державним
сектором економіки»
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
_____Бубнов Б.О.
«21» грудня 2023 р.

Керівник проекту
к.е.н., доцент
_____Ольга ПУГАЧЕНКО
«21» грудня 2023 р.

Рецензент
к.е.н., доцент, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та
страхування
_____Наталія ГАВРИЛОВА

Центральноукраїнський національний технічний університет
Факультет економічний
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 071 «Облік та оподаткування»
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма
Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю
та державним сектором економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ
 завідувач кафедри
 к.е.н., професор
 Олена МАГОПЕЦЬ
 « 21 » грудня 2023 року

**ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
 ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
 ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

_____ Бубнов Богдан Олегович _____
 (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту)
Облік і контроль фінансування діяльності органів місцевого самоврядування

2. Керівник роботи (проекту)
Пугаченко Ольга Борисівна, кандидат економічних наук, доцент
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту 21 грудня 2023 р.

4. Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи
 (проекту)

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Узагальнення матеріалів переддипломної практики	05.10.2023 р. – 01.11.2023 р.	Виконано
2.	Огляд літературних джерел, узагальнення нормативних та законодавчих документів	02.11.2023 р. – 05.11.2023 р.	Виконано
3.	Написання основного змісту випускної кваліфікаційної роботи	05.11.2023 р. – 12.11.2023 р.	Виконано
4.	Оформлення випускної кваліфікаційної роботи	12.11.2023 р. – 12.12.2023 р.	Виконано
5.	Отримання відгуку наукового керівника	13.12.2023 р. – 16.12.2023 р.	Виконано
6.	Представлення випускної кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри аудиту, обліку та оподаткування	21.12.2023 р.	Виконано

Дата видачі завдання

« 04 » вересня 2023 р.

Підпис керівника

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання

« 05 » вересня 2023 р.

Підпис здобувача

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бубнов Богдан Олегович. Облік і контроль фінансування діяльності органів місцевого самоврядування. – Випускна кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти. – Центральноукраїнський національний технічний університет Міністерства освіти і науки України. – Кропивницький, 2023.

У вступі роботи наведено актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет, інформаційну базу, методи дослідження та структуру випускної кваліфікаційної роботи, а також наведено наукове і практичне значення здійсненого дослідження та апробацію його результатів. Перший розділ містить передумови виникнення та становлення фінансової автономії діяльності органів місцевого самоврядування; особливості організації обліку фінансування діяльності та порядок підготовки і представлення звітності органами місцевого самоврядування; теоретичні засади контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування. У другому розділі представлено організаційно-економічну характеристику діяльності Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області, а також на практичному досвіді фінансового відділу виконавчого комітету досліджуваного органу місцевого самоврядування наведено особливості обліку та контролю їх фінансування. Третій розділ узагальнює напрямки поліпшення організації та методики обліку і контролю у фінансових відділах виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування та рекомендації з покращення фінансування діяльності органів місцевого самоврядування. Висновки роботи містять узагальнення отриманих результатів дослідження.

Ключові слова: облік, організація обліку, звітність, контроль, фінансування, діяльність місцевих громад, органи місцевого самоврядування, фінансова автономія, місцевий бюджет, вдосконалення

SUMMARY

Bohdan Bubnov. Accounting and control of financing of activity of local self-government bodies. – Graduation qualification work on the second (master's) level of higher education in the specialty 071 "Accounting and Taxation". – Central Ukrainian National Technical University of the Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kropyvnytskyi, 2023.

In the introduction of the work, the relevance, purpose, task, object, subject, information base, research methods and structure of the final qualification work are given, as well as the scientific and practical significance of the research and the approval of its results. The first section contains the prerequisites for the emergence and establishment of financial autonomy of the activities of local self-government bodies; peculiarities of the organization of activity financing accounting and the procedure for preparation and presentation of reports by local self-government bodies; theoretical principles of controlling the financing of activities of local self-government bodies. The second chapter presents the organizational and economic characteristics of the activity of the Rivne village council of the Novoukrainian district of the Kirovohrad region, as well as the practical experience of the financial department of the executive committee of the local self-government body under study. The third section summarizes directions for improving the organization and methods of accounting and control in the financial departments of the executive committees of local self-government bodies and recommendations for improving the financing of the activities of local self-government bodies. The conclusions of the work contain a generalization of the obtained research results.

Key words: accounting, organization of accounting, reporting, control, financing, activities of local communities, local self-government bodies, financial autonomy, local budget, improvement

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	11
1.1. Передумови виникнення та становлення фінансової автономії діяльності органів місцевого самоврядування.....	11
1.2. Організація обліку фінансування діяльності та порядок підготовки і представлення звітності органами місцевого самоврядування.....	17
1.3. Теоретичні засади контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування.....	35
Висновки до розділу 1	41
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РІВНЯНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	42
2.1. Організаційно-економічна характеристика Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області.....	42
2.2. Облік фінансування діяльності досліджуваної установи.....	54
2.3. Контроль фінансування діяльності Рівнянської сільської територіальної громади.....	65
Висновки до розділу 2.....	88
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	90
3.1. Напрямки поліпшення організації та методики обліку і контролю у фінансових відділах виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування.....	90
3.2. Рекомендації з покращення фінансування діяльності органів місцевого самоврядування.....	99
Висновки до розділу 3.....	106
ВИСНОВКИ.....	107
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	112
ДОДАТКИ.....	124

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасні глобальні виклики, такі як війни, військові конфлікти, зміни клімату та екологічні проблеми, вимагають від органів місцевого самоврядування ефективного використання наявних ресурсів та розумного фінансування першочергових потреб. В умовах обмежених ресурсів місцеві органи повинні ефективно використовувати фінансові кошти для реалізації інфраструктурних проєктів, соціальних програм та розвитку громад. При цьому, ефективний облік і контроль фінансових ресурсів сприяють прозорості та виключають можливість недостовірного використання грошових коштів, що важливо для боротьби з корупцією на рівні місцевої влади.

Фінансова автономія органів місцевої влади є основною формою реалізації законодавчо визначених принципів місцевого самоврядування. Принцип фінансової автономії реалізується шляхом самостійного створення органами місцевого самоврядування відповідної системи через вибір її моделі, внутрішньої структури, визначення співвідношення між окремими елементами, а тому облік і контроль є складовими загальної системи управління в органах місцевого самоврядування та потребують постійного поліпшення й удосконалення. Крім того, грамотно організований облік й ефективний контроль наявних фінансових ресурсів дозволяють місцевим органам забезпечити якісне надання послуг громадянам та задоволення їх потреб. Все це зумовлює необхідність дослідження особливостей обліку і контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування, особливо в контексті сучасних тенденцій управління та розвитку місцевих громад, спрямованих на підвищення ефективності, прозорості та відповідальності їх функціонування.

Суттєвий внесок у питання зміцнення фінансової бази та оцінки фінансової автономії органів місцевого самоврядування внесли такі науковці, як О. Бабінова, А. Буряченко, М. Гапонюк, О. Гришанова, О. Гушта,

Л. Клець, М. Корнєєв, В. Кравченко, І. Луніна, К. Павлюк, О. Сунцова, В. Федосов та інші. Дисертаційні дослідження присвячені удосконаленню фінансування органів місцевого самоврядування проводили С. Березовська, Н. Блащук, М. Глух, А. Гнатовська, А. Нестеренко, А. Нечай, О. Музика-Стефанчук, Л. Фокша тощо. Питання організації та методики обліку і контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування розглядали: І. Бенько, Н. Гура, В. Дем'янишин, Р. Джога, І. Дрозд, О. Кириленко, Т. Ларікова, В. Лемішовський, М. Лучко, В. Рожелюк, С. Свірко, С. Сисюк, Н. Хорунжак та інші.

Метою роботи є дослідження теоретико-практичних засад обліку і контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування та розробка на основі цього пропозицій з їх удосконалення.

Для досягнення визначеної мети нами було поставлено такі **завдання**:

- визначити передумови виникнення та становлення фінансової автономії діяльності органів місцевого самоврядування;
- описати особливості організації обліку фінансування діяльності та порядок підготовки і представлення звітності органами місцевого самоврядування;
- узагальнити теоретичні засади контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування;
- навести організаційно-економічну характеристику діяльності Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області;
- на практичному досвіді фінансового відділу виконавчого комітету досліджуваного органу місцевого самоврядування представити особливості обліку та контролю їх фінансування;
- навести напрямки поліпшення організації та методики обліку і контролю у фінансових відділах виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування;
- запропонувати рекомендації з покращення фінансування діяльності

органів місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження виступали суспільно-економічні відносини, що виникають при фінансуванні діяльності органів місцевого самоврядування.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методологічних і прикладних аспектів організації та методики обліку і контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування.

Методи дослідження. Під час проведення даного дослідження нами використовувалась сукупність методів і прийомів наукового пізнання, зокрема: діалектичний метод – для уявлення цілісної картини дослідження, планування його етапів та формулювання висновків; метод тлумачення окремих категорій – для розгляду сутності поняття «фінансування діяльності»; логічні методи та методи системного аналізу – для з'ясування специфіки обліку і контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування; розрахунково-аналітичні методи – для визначення та оцінки показників фінансування діяльності органів місцевого самоврядування та їх обліку і контролю; формально-юридичний метод – для визначення джерел фінансування діяльності органів місцевого самоврядування та узагальнення пропозицій із покращення; графічний – для кращого представлення та наочності отриманих результатів дослідження.

Інформаційною базою дослідження виступали норми Конституції України, Законів України, указів Президента України, постанов Кабінету міністрів України, Міністерства фінансів України, рішення органів місцевого самоврядування, публікації у наукових і фахових виданнях, а також первинні документи, реєстри аналітичного і синтетичного обліку та звітність отримані від фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що ґрунтовно досліджено питання обліку і контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема:

- наголошено, що у розумінні Європейської хартії місцевого

самоврядування саме фінансова автономія місцевих громад має бути в юридично обов'язковому порядку. При цьому зазначено, що фінансова автономія потребує активної участі громадян у процесі прийняття фінансових рішень та формування бюджету, забезпечуючи відповідність потреб громади. На основі цього запропоновано авторське бачення, що фінансова автономія органів місцевого самоврядування – це їх спроможність у повному обсязі та своєчасно здійснювати платежі за всіма своїми зобов'язаннями.

- доведено, що ефективна система обліку фінансування дозволяє органам місцевого самоврядування контролювати та оптимізувати витрати, забезпечуючи прозорість та відповідність вимогам законодавства, що стає можливим за наявності таких обов'язкових елементів організації обліку, як: перелік обов'язкових законодавчих вимог до його організації; визначення головних завдань обліку та облікової політики; наявність в Наказі про організацію бухгалтерського обліку органу місцевого самоврядування основних елементів облікової політики; якісна організація документообороту; особливості фінансування та облікової політики в кожному окремому органі місцевого самоврядування; узагальнення (в зрозумілому для фахівців органів місцевого самоврядування форматі) вимог до обліку фінансування їх діяльності, доходів, витрат і фінансових результатів; склад і порядок складання і представлення фінансової і бюджетної звітності
- розроблено напрямки поліпшення обліку і контролю у фінансових відділах виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування через автоматизацію обліку, стандартизацію облікових процесів, підвищення кваліфікації персоналу облікових і контрольних підрозділів, створення системи внутрішнього контролю, впровадження ключових показників ефективності діяльності фахівців обліково-контрольних відділів; залучення громадськості та прозорість інформації у частині фінансування діяльності місцевих громад, партнерство та обмін

досвідом тощо;

- узагальнено зміни бюджетного законодавства у період дії воєнного стану в Україні, які впливають на порядок контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування, що дозволить фахівцям суб'єктів контролю більш якісно здійснювати контрольно-перевірочні дії та вживати відповідні заходи для запобігання негативних ефектів при фінансуванні діяльності місцевих громад.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що наведені для фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області рекомендації і пропозиції можуть використовуватись й іншими органами місцевого самоврядування для покращення обліку і контролю фінансування їх діяльності.

Апробація результатів і публікації. Основні положення роботи доповідались на двох конференціях: LVII науково-технічна конференція здобувачів вищої освіти «День науки – 2023», 20 квітня 2023 р. (м. Кропивницький, ЦНТУ) із доповіддю «Проблеми переходу на МСФЗ в Україні»; постійно діюча Міжнародна науково-практична конференція (засідання № 6) «Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності», 12 жовтня 2023 р. (м. Кропивницький, ЦНТУ) із друком тез за темою «Принципи організації та способи здійснення податкового контролю в Україні» [96].

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, у т.ч.: 37 таблиць і 4 рисунки, висновків до розділів і загальних висновків до роботи, списку використаних джерел із 101 найменування та 29 додатків. Загальний обсяг роботи – 124 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ

ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1.1. Передумови виникнення та становлення фінансової автономії діяльності органів місцевого самоврядування

Підвищення фінансової автономії місцевого самоврядування та зміцнення фінансової бази їх органів в умовах демократизації суспільства й євроінтеграційних трансформацій набирає все більшої актуальності. Фінансова автономія функціонування всієї системи місцевого самоврядування є необхідною умовою для вирішення питань, що знаходяться у її компетенції.

Місцеве самоврядування в Україні – «це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [77]. В Україні «місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст» [77].

Фінансова автономія – це вирішальний фактор для зміцнення органів місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування у розумінні Європейської хартії місцевого самоврядування стає можливим лише за умови надання органам місцевого самоврядування фінансової автономії в юридично обов'язковому порядку. При цьому, ключовими є два аспекти:

- гарантія наявності достатньої кількості власних фінансових ресурсів;
- здатність незалежно приймати рішення у частині їх використання.

Фінансово-економічний словник декларує, що «фінансова автономія органів місцевого самоврядування це спроможність адміністративно-територіальних одиниць та їх органів самоврядування здійснювати покладені на них законом функції коштом власних фінансових джерел» [23].

Авторський колектив за редакцією Булгакової С. декларує, що «ознакою фінансової незалежності органів місцевого самоврядування є володіння і самостійне розпорядження фінансовими ресурсами, розмір яких відповідає функціям і завданням, що покладаються на ці органи. Водночас, фінансова незалежність розглядається як матеріально підкріплена незалежність від загальнодержавних органів влади у прийнятті певних рішень щодо місцевих проблем» [8, с. 137].

Гризоглазов Д. бюджетно-фінансову автономію ОТГ розуміє як «комплекс самостійних повноважень щодо стратегічного соціально-економічного розвитку об'єднаної території з достатнім ресурсним і фінансовим забезпеченням» [14]. Він вважає, що реальне забезпечення фінансової автономії для органів місцевого самоврядування потребує виконання двох вимог до формування бюджетних коштів: стабільність джерел доходів та достатність фінансових ресурсів.

Іваненко В. фінансову автономію визначає, як «право і можливість прийняття рішень у фінансовій сфері» [28, с. 32].

Кириленко О. розглядає «фінансову автономію місцевих органів влади з точки зору забезпечення місцевих бюджетів достатніми дохідними джерелами для виконання власних повноважень самоврядування» [31, с. 324]. Також ним зазначається, що «фінансова автономія – це самоврядування або надання прав на нього у сфері фінансів, що проявляється, перш за все, стосовно формування, розподілу та використання фінансових ресурсів [33, с. 35].

На думку, Клець Л., фінансова автономія – це, «по-перше, наявність в органів місцевого самоврядування прав самостійного прийняття рішень щодо формування своїх бюджетів та фінансування завдань і повноважень з метою

забезпечення гідних умов для життєдіяльності громадян територіальних одиниць; по-друге, – це реальна можливість місцевих органів за рахунок наявних в їх розпорядженні матеріально-фінансових ресурсів якісно і в повному обсязі забезпечувати населення суспільними товарами та послугами» [35, с. 48]. Тобто, фінансова незалежність частково визначається обсягом фінансових ресурсів наявних у розпорядженні місцевих органів як надійної бази для розв'язання власних завдань.

Корнєєв М. вважає, що «фінансова автономія органів місцевого самоврядування – це законодавчо обмежена система правоспроможностей органів місцевого самоврядування щодо самоврядування, розподілу та використання фінансових ресурсів» [11, с. 231]. Він у співавторстві з Кухарєвою О. наголошують, що «фінансова автономія – це самоврядування або надання прав на нього у сфері фінансів, що проявляється, перш за все, стосовно формування, розподілу та використання фінансових ресурсів» [41, с. 25]; а «засобом для досягнення фінансової автономії є фінансове забезпечення, під яким розуміють систему організаційно-правових заходів, спрямованих на створення, розподіл та використання фінансових ресурсів держави, певної адміністративно-територіальної одиниці або іншого суб'єкта правових відносин» [41, с. 25]. «Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування формується на засадах дотримання територіальних інтересів стосовно соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень та реалізується, виходячи із принципу економічної доцільності. Межі фінансової незалежності органів місцевого самоврядування визначаються нормативно-правовими актами. При цьому вони окреслюють, перш за все, межі фінансової незалежності органів місцевого самоврядування стосовно їх функцій та фінансування виконання цих функцій» [41, с. 26].

Кравченко В. зазначає, що «фінансова автономія місцевих органів влади – це фінансова незалежність цих органів при виконанні покладених на них функцій» [39, с. 147].

Легкоступ І. та Зельонка С. пропонують фінансову автономію

місцевого самоврядування розглядати як «сукупність повноважень, прав, обов'язків та відповідальності органів місцевого самоврядування стосовно здійснення і прийняття ними в межах своєї компетенції управлінських рішень щодо формування і використання фінансових ресурсів, реалізації фінансової політики на території свого населеного пункту або регіону» [42, с. 136].

Міронова Л. вказує, що «фінансова автономія органів місцевого самоврядування – це їх спроможність здійснювати свої функції та повноваження, які закріплені законодавчо, за рахунок власних фінансових ресурсів» [49, с. 175]. Також вона зазначає, що «фінансова самостійність місцевих органів влади – це можливість органів місцевих органів влади самостійно і незалежно формувати й затверджувати бюджети, а як результат – підвищувати економічний потенціал та рівень життя населення регіону. Іншими словами, фінансова самостійність реалізує принцип бюджетної системи, а саме принцип самостійності» [49, с. 176]. Через «фінансову самостійність органів місцевого самоврядування реалізується принцип самостійності самої бюджетної системи: самостійно планувати та затверджувати місцеві бюджети, визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України» [49, с. 177].

Сунцова О. наголошує, що «фінансова автономія органів місцевого самоврядування – це їх фінансова незалежність при виконанні покладених на них функцій та повноважень» [88, с. 62].

У підручнику за редакцією Федосова В. фінансова автономія органів місцевого самоврядування трактується як «їх фінансова незалежність при виконанні покладених на них функцій та повноважень [94, с. 62]. Така автономія проявляється через самостійне формування, розподіл і використання органами місцевого самоврядування належних їм фінансових ресурсів.

Чікіта І. стверджує, що «фінансову автономію місцевого самоврядування треба розглядати як самоуправління у сфері фінансів,

можливість прийняття рішень, що впливають на фінансові ресурси регіону» [99, с. 41] та пропонує «розглядати фінансову автономію місцевого самоврядування як такий стан політично-розподільчої моделі організації публічних фінансів, за якого досягається конгруентність дохідних і видаткових повноважень та відповідальності на кожному рівні бюджетної системи для найкращого задоволення індивідуальних інтересів громадян» [99, с. 42].

Деякі дослідники використовують поняття «фінансова незалежність місцевого самоврядування». Так, Власюк Н. вважає, що «фінансова незалежність органів місцевого самоврядування – це незалежність їх від загальнодержавних органів влади у прийнятті певних рішень щодо місцевих проблем та забезпечення їхнього вирішення відповідними коштами» [11, с. 310].

Музика-Стефанчук О. під фінансовою незалежністю розуміє «можливість самостійно вирішувати питання комплексного фінансового забезпечення економічного і соціального розвитку даної території, що входять до компетенції відповідного рівня місцевого управління» [52].

Фінансова автономія у світлі Європейської хартії місцевого самоврядування означає право органів місцевого самоврядування: «мати власні адекватні фінансові ресурси, співмірні з їхніми повноваженнями; управляти цими фінансовими ресурсами й використовувати їх на власну відповідальність без втручання держави з метою ефективного регулювання та управління справами органів місцевого самоврядування; отримувати адекватні кошти для виконання делегованих повноважень; отримувати допомогу в посиленні здатності генерувати власні доходи; отримувати частку державних доходів як власні (не цільові, наскільки це можливо) ресурси, розподілені на основі об'єктивних, справедливих, прозорих та послідовних критеріїв; захищати фінансово більш слабкі органи місцевого самоврядування за допомогою процедур фінансового вирівнювання або еквівалентних заходів; отримувати відповідні консультації з усіх фінансових

питань, що впливають на самоврядування, зокрема з питань надання перерозподілених ресурсів» [26].

Ключовим принципом Європейської хартії місцевого самоврядування є те, що фінансова автономія ніяким чином не може бути підірвана через широкий державний нагляд або надмірне використання цільових коштів. При цьому, фінансова автономія органів місцевого самоврядування має бути гарантованою та захищеною з боку держави.

Отже, фінансова автономія органів місцевого самоврядування – це спроможність у повному обсязі та своєчасно здійснювати платежі за всіма своїми зобов'язаннями.

Ми погоджуємось із думкою Нестеренко А., що засобом для досягнення фінансової автономії органів місцевого самоврядування є фінансове забезпечення, тобто «система організаційно-правових заходів, спрямованих на створення, розподіл та використання фінансових ресурсів держави, певної адміністративно-територіальної одиниці або іншого суб'єкта правових відносин» [57, с. 89].

«Фінансове забезпечення в Україні здійснюється за ієрархічною схемою: державний бюджет – обласний бюджет – районний бюджет – бюджети територіальних громад міст, сіл, селищ. При цьому існує пряма залежність бюджету одного рівня від бюджету іншого, як правило, вищого рівня» [99, с. 44]. Проте, це не відповідає принципам повної автономії самоврядування.

Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування здебільшого складаються з цільових коштів, а сума коштів, що виділяється для здійснення певних видів діяльності, іноді може змінюватись та призводити громади до невпевненості у їх фінансовій свободі. Виходить, що українські органи місцевого самоврядування все ще мають занадто звужену фінансову автономію та обмежуються у здатності управління місцевими справами самостійно.

1.2. Організація обліку фінансування діяльності та порядок підготовки і представлення звітності органами місцевого самоврядування

Органами місцевого самоврядування, що здійснюють від імені відповідних територіальних громад та в їх інтересах повноваження і функції місцевого самоврядування, які визначені Конституцією України та іншим законодавством, зобов'язані організувати ведення бухгалтерського обліку як обов'язкового виду обліку. Такі вимоги обґрунтовуються:

- по-перше, прямою нормою ст. 2 профільного Закону України, де зазначено, що «всі юридичні особи, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність» [64]. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» поширюється на операції з виконання місцевих бюджетів і складання фінансової звітності про їх виконання з урахуванням бюджетного законодавства;
- по-друге, саме на даних бухгалтерського обліку ґрунтується складання бюджетної, фінансової, статистичної, податкової та інших видів звітності при використанні грошового вимірника.

Організація бухгалтерського обліку – це «сукупність елементів системи облікового процесу, спрямованих на побудову ефективного інформаційного забезпечення діяльності та звітування. Елементами системи облікового процесу є первинний облік і документообіг, інвентаризація, план рахунків бухгалтерського обліку, форма бухгалтерського обліку, форми організації обліково-обчислювальних робіт, обсяг і зміст звітності» [20, с. 7].

Питання організації бухгалтерського обліку в органах місцевого самоврядування належать до компетенції уповноваженого органу (посадової особи) або власника. Які б заходи з організації системи бухгалтерського обліку не використовувались керівництвом, вони повинні відповідати принципам побудови обліку та його меті.

Відповідно до профільного законодавства, метою ведення обліку і

складання фінансової звітності органами місцевого самоврядування є «надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [64].

До головних завдань обліку та облікової політики, що слід врахувати при організації обліку органами місцевого самоврядування, належать:

- забезпечення збереження майна, що належить відповідному органу місцевого самоврядування;
- формування своєчасної і достовірної інформації та її надання керівництву органу місцевого самоврядування для прийняття ефективних управлінських рішень;
- забезпечення захисту інтересів суспільства шляхом достовірного звітування щодо діяльності та результатів виконання повноважень органами місцевого самоврядування.

Для якісної організації бухгалтерського обліку керівник органу місцевого самоврядування обирає:

- форму ведення бухгалтерського обліку;
- організаційну структуру апарату бухгалтерської служби (проста, лінійна, комбінована);
- порядок організації управлінського (внутрішньогосподарського) обліку;
- форму і зміст первинних документів, регістрів аналітичного і синтетичного обліку, звітності;
- графік документообороту та порядок бухгалтерського діловодства;
- методику відбору облікових регістрів тієї інформації, що потрібна для відображення окремих об'єктів бухгалтерського й управлінського обліку;
- оптимальний варіант «організації облікового процесу з урахуванням ІТ середовища електронного звітування та автоматизації казначейського обслуговування місцевих бюджетів, програмного забезпечення та

засобів обчислювальної техніки» [20, с. 8];

- організаційні регламенти: наказ про організацію обліку, положення про бухгалтерську службу органу місцевого самоврядування, взаємодію її підрозділів під час облікового забезпечення, посадові інструкції для кожного конкретного виконавця, технологічні карти окремих облікових процесів, що виконуються працівники інших структурних підрозділів, регламенти з виконання облікових робіт;
- систему матеріальної відповідальності, яка поєднує «вимоги загальнодержавних та внутрішньогосподарських нормативно-правових актів щодо переліку матеріально-відповідальних осіб, укладання договорів, що передбачають індивідуальну чи колективну, повну чи обмежену відповідальність, умови її настання, порядок визначення, регламентацію заміни чи звільнення матеріально відповідальних осіб» [20, с. 9];
- обґрунтовані регламенти внутрішнього контролю на основі комплексу аналітичних робіт, управління ризиками та інвентаризацій.

У наказі про організацію бухгалтерського обліку органу місцевого самоврядування необхідно відображати основні елементи щодо: форми ведення обліку та облікових регістрів; організації бухгалтерського обліку в цілому з урахуванням галузевих особливостей діяльності органу місцевого самоврядування; організації роботи облікового персоналу; організації обліку активів і зобов'язань; організації обліку договорів; організації здійснення кожної процедури, що пов'язана з обліком та персоніфікованої компетенції; технології обробки облікової інформації; організації системи й форми документообороту; організації аналітичного та оперативного обліку окремих видів активів і зобов'язань.

«На підставі наказу розробляється план документації та документообігу з урахуванням затверджених типових форм первинних документів для бухгалтерського обліку, робочий план рахунків, який враховує особливості діяльності установи, обов'язкові інвентаризації,

організацію процесу звітування за видами звітності, регламентованої чинним законодавством, організаційно-технічне забезпечення використання програмних продуктів для обліку та звітування» [20, с. 9].

У випадку коли ведення бухгалтерського обліку та звітування в органі місцевого самоврядування організовано централізованою бухгалтерією на договірних засадах, умовами договору необхідно обов'язково передбачити права, обов'язки, розподіл відповідальності, а також усі важливі елементи повноважень працівників, що виконують обліково-аналітичну роботу.

«Достовірність бухгалтерського обліку та звітності забезпечується первинними документами, які містять відомості про господарську операцію. Для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій використовують первинні документи, які засвідчують факт здійснення операції та слугують підставою для записів у реєстри бухгалтерського обліку» [20, с. 10].

Профільним законодавством передбачено, що «саме керівник установи зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів. Таку відповідальність керівник реалізує через організацію облікового процесу складання та руху первинних документів» [20, с. 10].

Інформаційне середовище та організаційно-технологічні умови для організації документообороту є дуже різноманітним, а типова форма графіку документообігу не визначена. Форма, зміст та структура документообороту є індивідуальними, мають відповідати вимогам законодавства та враховувати потреби органу місцевого самоврядування.

Графік документообороту складають як для кожного структурного підрозділу органу місцевого самоврядування, так і для будь-якого важливого процесу (наприклад, проведення процедури тендерної закупівлі). Графік

документообороту має відповідати не лише чинному законодавству, а також і локальним правовим актам органу місцевого самоврядування, посадовим інструкціям, положенням про структурні підрозділи та іншим документам.

«У графіку відображається робота зі створення, перевірки та обробки документів, які виконують структурні підрозділи. Зазначають терміни і відповідальних виконавців. Закріплюють порядок обігу кожного виду документів – від їх отримання або створення, реєстрації, затвердження, передачі, поточного зберігання, постійного зберігання до знищення або передачі до архіву» [20, с. 12].

У різних органах місцевого самоврядування графіки різняться, як правило, лише складом документів. Найоптимальнішою є інформація щодо первинного документа: його найменування; створення; перевірка; обробка; подальше проходження; передача в архів.

Графік доцільно оформлювати у вигляді таблиці, де зазначити персональний склад осіб, які відповідальні за оформлення, обробку і перевірку документа, терміни опрацювання, порядок передачі до архіву на зберігання. Графік має складатись за всіма ділянками бухгалтерського обліку, оскільки на кожній ділянці обліку використовуються відповідні первинні документи. У графіку документообороту інформація має бути зрозумілою, доступною та легко тлумачитись.

У відповідності із графіком документообороту «працівники установи мають створювати і подавати первинні документи, які належать до сфери їхньої діяльності. За своєчасну розробку і передачу документів відповідають особи, які їх створили і підписали. Кожному працівнику під підпис мають вручати витяг із графіка документообігу. Там працівник має побачити, які документи має створювати, коли й до якого підрозділу їх подавати» [20, с. 12].

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [78] «на період дії воєнного стану можуть бути утворені військові адміністрації населених пунктів в межах територій територіальних громад, у

яких сільські, селищні, міські ради та/або їхні виконавчі органи, та/або сільські, селищні, міські голови не здійснюють покладені на них Конституцією та законами України повноваження. Враховуючи те, що фінансування діяльності цих військових адміністрацій населених пунктів в частині виконання повноважень органів місцевого самоврядування здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, доцільно відобразити відповідні зміни у розпорядчих документах щодо організації бухгалтерського обліку та звітності тим бюджетним установам, на територіях яких утворені такі військові адміністрації» [20, с. 13].

Облікова політика – це «сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності» [64].

Облікова політика є інструментом, що поєднує як державне регулювання, так і певну самостійність органу місцевого самоврядування у питаннях ведення бухгалтерського обліку. «Формування та застосування облікової політики ґрунтується на тому, що законодавством передбачається використання альтернативних варіантів обліку, а роль бухгалтера бюджетної установи змінюється від простого реєстратора господарських операцій до активного учасника їх здійснення. Уміло сформована облікова політика є важливою складовою загального механізму управління господарською діяльністю» [20, с. 16].

Основними нормативними документами, що регулюють питання формування облікової політики органів місцевого самоврядування та внесення до неї змін, є: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [64]; Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору [69]; НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [53]; НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок» [54].

Аналіз змісту НП(С)БОДС свідчить, що формування облікової політики органами місцевого самоврядування передбачає вибір одного із

альтернативних методів бухгалтерського обліку окремих його об'єктів, зокрема: строки корисного використання окремих основних засобів та їх груп; критерії віднесення та строки використання нематеріальних активів; методи оцінки вибуття запасів; порядок розподілу й обліку транспортно-заготівельних витрат; вартісні ознаки предметів, що відносяться до малоцінних необоротних матеріальних активів; способи оцінки товарів тощо, а також встановлення облікової оцінки статей фінансової звітності. Отже, в наказі про облікову політику необхідно зазначити обрані методи задля максимально точного розкриття фінансового стану суб'єкта місцевого самоврядування.

Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору» [69] включає в себе Методичні рекомендації для суб'єктів державного сектору з бухгалтерського обліку таких об'єктів, як: основні засоби, нематеріальні активи, запаси, а також Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору. При цьому, у п. 3 зазначено, що «у розпорядчому документі про облікову політику визначаються принципи, методи і процедури, які використовуються суб'єктом державного сектору для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один їх варіант, а також строки корисного використання груп основних засобів та нематеріальних активів. Одноваріантні методи оцінки, обліку і процедур до такого розпорядчого документа включати недоцільно» [69].

Міністерством фінансів України розроблено рекомендації з облікової політики та в додатку 3 надано Приклад наказу про затвердження Положення про облікову політику. Облікова політика кожної бюджетної установи, у т.ч. й органів місцевого самоврядування, буде відрізнятись від загального, типового підходу через вплив окремих чинників на її формування, до яких належать:

- організаційно-правова форма та форма власності установи;
- організаційна структура управління, а також наявність структурних підрозділів;
- сфера та види діяльності, завдання, процеси;
- обсяги фінансування та діяльності;
- чисельність персоналу та кількість здійснюваних господарських операцій;
- особливості оподаткування господарських операцій в установі;
- матеріально-технічне забезпечення (наявність комп'ютерної техніки, організація IT-середовища, рівень діджиталізації);
- професійна компетентності кадрів;
- організаційні та технологічні особливості видів діяльності;
- взаємовідносини з фінансовими структурами;
- форми та системи розрахунків з постачальниками і отримувачами послуг;
- система звітності перед користувачами фінансової інформації, в т.ч. і перед власниками;
- стан законодавства та перспективи його зміни.

Органи місцевого самоврядування на основі НП(С)БОДС та інших нормативно-правових актів із бухгалтерського обліку, що стосуються суб'єктів державного сектору за погодженням з головним розпорядником бюджетних коштів самостійно визначають облікову політику та зміни до неї. «Головними розпорядниками бюджетних коштів можуть бути за бюджетними призначеннями, визначеними іншими рішеннями про місцеві бюджети, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи та апарати місцевих рад (секретаріат Київської міської ради), структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевих рад в особі їх керівників» [20, с. 17].

Облікова політика застосовується щодо господарських операцій або

подій із моменту їх виникнення. Вплив зміни облікової політики на господарські операції чи події минулих періодів відображаються у звітності або через повторне надання порівняльної інформації за попередні звітні періоди, або коригуванням сальдо фінансових результатів попередніх звітних періодів на початок нового звітного року.

Органи місцевого самоврядування утримуються за рахунок коштів загального та спеціального фондів місцевих бюджетів. Обсяги фінансування органів місцевого самоврядування та суми бюджетних коштів, що мають бути виділені на їх утримання, передбачаються в кошторисі. Саме кошторис підтверджує повноваження в отриманні доходів і при здійсненні витрат, а також визначає напрями й обсяги використання коштів для виконання конкретних функцій органами місцевого самоврядування.

Органи місцевого самоврядування мають право вести свою діяльність виключно в межах асигнувань, які затверджені кошторисами та планами асигнувань із максимальною економією грошових коштів і матеріальних засобів та чітким дотриманням фінансово-бюджетної дисципліни.

Перед складанням звітності органам місцевого самоврядування потрібно ретельно підготуватись, особливо в умовах воєнного стану, що передбачає першочергове визначення фінансового результату. На період дії воєнного стану в Україні, діяльність органів місцевого самоврядування регламентується з урахуванням положень: Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» [66]; Закону України «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України» [67]; Постанови КМУ «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» [18]; Постанови КМУ «Тимчасовий порядок виділення та використання коштів з резервного фонду бюджету в умовах воєнного стану» [90]; Постанови КМУ «Деякі питання виконання Державного бюджету України у 2023 році в умовах

воєнного стану» [17] тощо. При цьому, вимоги основних нормативних документів у частині ведення бухгалтерського обліку та складання звітності органами місцевого самоврядування суттєвих змін через введення воєнного стану не зазнали. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [64] саме бухгалтерський облік «є обов'язковим видом обліку, який ведеться установою, де звітність – завершальний етап облікового процесу, що ґрунтується на даних синтетичного та аналітичного обліку установи і відображає майнове та фінансове становище бюджетної установи, результати господарської діяльності та виконання кошторису доходів та видатків за звітний період (місяць, квартал, рік) майновий та фінансовий стан. Своєчасно та правильно складена та подана звітність характеризує стан бюджетної установи, компетенцію та відповідальність її адміністрації» [20, с. 143-144]. Тобто, органи місцевого самоврядування зобов'язані складати фінансову та бюджетну звітність на підставі даних бухгалтерського обліку.

Для органів місцевого самоврядування правові засади складання фінансової та бюджетної звітності, а також порядок фінансування їх діяльності визначено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [64], Постановою КМУ «Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України» [71], НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [53], Постановою КМУ «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» [73], Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування» [74], Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі» [68], Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі та Змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського

обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»» [72] тощо.

Основним завданням фінансової та бюджетної звітності органів місцевого самоврядування є відображення стану їх майна й результатів діяльності під час виконання кошторису. Тобто, фінансова та бюджетна звітність органів місцевого самоврядування відображає фактичні результати розпорядження коштами, а також майном держави уповноваженими на це законодавчо суб'єктами відносин у сфері господарювання.

Органи місцевого самоврядування визначають фінансові результати наприкінці звітного періоду шляхом підбиття підсумків у кінці кожного кварталу та звітного року. Таким чином, результат виконання кошторису являє собою фінансовий результат органу місцевого самоврядування за звітний період, котрий підлягає відображенню у Балансі (форма № 1-дс) та Звіті про фінансові результати (форма № 2-дс). Фінансова звітність органів місцевого самоврядування готується у чіткій відповідності із вимогами «Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі» [72].

В обліку фінансування діяльності органів місцевого самоврядування та їх фінансова звітність відображається на відповідних чітко визначених законодавчо рахунках. Тобто, «план рахунків є переліком рахунків і субрахунків для узагальнення інформації про факти діяльності суб'єктів державного сектору у бухгалтерському обліку. У ньому за десятиковою системою наведені коди (номери) й найменування синтетичних рахунків й субрахунків. Перша цифра балансового рахунку визначає клас рахунків, друга – номер синтетичного рахунку, третя – ідентифікатор суб'єкта державного сектору (1 – розпорядники бюджетних коштів; 2 – державні цільові фонди; 3 – державний бюджет; 4 – місцеві бюджети, 5 – рахунки органів Казначейства), четверта цифра – номер субрахунку (крім рахунків класу 9 та класу 0)» [70].

Механізм фінансування діяльності органів місцевого самоврядування та визначення фінансового результату виконання кошторису їх доходів і видатків, умовно можна поділити на два етапи:

- визначення переліку і складу субрахунків бухгалтерського обліку, котрі після закінчення року підлягають закриттю заключними оборотами – підлягають залишки рахунків бухгалтерського обліку класів 7 «Доходи» та 8 «Витрати»;
- відображення фінансового результату діяльності органу місцевого самоврядування у фінансовій звітності, звіряння та його аналіз за даними інших форм звітності.

Згідно Порядку застосування Плану рахунків визначено, що рахунки класу 7 «Доходи» призначені «для відображення інформації про доходи за обмінними (доходи за бюджетними асигнуваннями, доходи від реалізації продукції (робіт, послуг), доходи від продажу активів, фінансові доходи тощо) та необмінними операціями (податкові та неподаткові надходження, трансфери тощо). Склад доходів та порядок їх визнання визначаються відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі» [68]. Закриттю підлягають такі рахунки доходів: 7011 «Бюджетні асигнування», 7111 «Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг)», 7211 «Дохід від реалізації активів», 7311 «Фінансові доходи розпорядників бюджетних коштів», 7411 «Інші доходи за обмінними операціями», 7511 «Доходи за необмінними операціями».

Рахунки класу 8 «Витрати» призначені «для відображення інформації про витрати за обмінними та необмінними операціями. Склад витрат та порядок їх визнання визначаються відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі» [68]. Закриттю підлягають такі рахунки витрат: 8011, 8111 «Витрати на оплату праці», 8012, 8112 «Відрахування на соціальні заходи», 8013, 8113 «Матеріальні витрати», 8014, 8114 «Амортизація», 8115 «Інші витрати», 8211 «Собівартість проданих активів»; 8212 «Витрати, пов'язані з реалізацією майна», 8311 «Фінансові витрати», 8411 «Інші витрати за обмінними операціями», 8511 «Витрати за необмінними операціями».

Для обліку й узагальнення інформації результатів виконання бюджету

(кошторису) органами місцевого самоврядування призначено рахунок 55 «Фінансовий результат».

Законодавчо встановлено, що за кредитом рахунку 55 «Фінансовий результат» ведеться облік «сум у порядку закриття рахунків обліку доходів, віднесення результатів переоцінки активів при списанні або щорічно пропорційно нарахованій амортизації та віднесення суми дефіциту звітного періоду до накопичених фінансових результатів, суми фінансових результатів виконання кошторису (бюджету) попередніх звітних періодів, якщо накопичена сума профіциту за попередні періоди перевищує накопичену суму його дефіциту, суми доходів державного (місцевого) бюджету, які надійшли в поточному році, та суми проведених коригувань, суми фінансових результатів виконання державного бюджету (місцевих бюджетів) попередніх бюджетних періодів, якщо накопичена сума профіциту за попередні бюджетні періоди перевищує накопичену суму його дефіциту» [68].

За дебетом рахунку 55 «Фінансовий результат» ведеться облік «суми в порядку закриття рахунків обліку витрат та віднесення сум профіциту звітного періоду до накопичених фінансових результатів, суми фінансових результатів виконання кошторису попередніх періодів, якщо накопичена сума дефіциту за попередні періоди перевищує накопичену суму його профіциту, суми витрат державного (місцевого) бюджету, які проведено в поточному році, та суми проведених коригувань, суми фінансових результатів виконання державного (місцевого) бюджету попередніх бюджетних періодів, якщо накопичена сума дефіциту за попередні бюджетні періоди перевищує накопичену суму його профіциту» [68].

Субрахунки і порядок відображення інформації на рахунку 55 «Фінансовий результат» для використання органами місцевого самоврядування наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

**Субрахунки для визначення і відображення інформації
про фінансовий результат діяльності органів місцевого самоврядування**

Номер	Назва	Призначення
5511	Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду	«Ведеться облік фінансових результатів виконання кошторису (бюджету) за звітний період розпорядниками бюджетних коштів (державними цільовими фондами)» [68]
5521	Фінансовий результат виконання бюджету (кошторису) звітного періоду	
5512	Накопичені фінансові результати виконання кошторису	«Ведеться облік фінансових результатів виконання кошторису (бюджету) за попередні звітні періоди розпорядниками бюджетних коштів (державними цільовими фондами)» [68]
5522	Накопичені фінансові результати виконання бюджету (кошторису)	
5531	Результат виконання державного бюджету звітного періоду	«Обліковуються результати виконання державного (місцевого) бюджету, які визнаються після закінчення звітного періоду» [68]
5541	Результат виконання місцевих бюджетів звітного періоду	
5532	Накопичені фінансові результати виконання державного бюджету	«Ведеться накопичення інформації про суми фінансових результатів виконання державного (місцевого) бюджету, визначені у попередніх бюджетних періодах» [68]
5542	Накопичені фінансові результати виконання місцевих бюджетів	

Представлені субрахунки до рахунку 55 «Фінансовий результат» є активно-пасивними, тобто залишок може бути дебетовим або кредитовим, проте він завжди буде відображатись у Пасиві Балансу (форма № 1-дс).

Відповідно до Типової кореспонденції [68] облік закриття рахунків доходів і витрат, а також формування фінансових результатів відображається кореспонденцією рахунків, що представлена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

**Облік доходів, витрат і фінансових результатів
органами місцевого самоврядування**

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Закриття рахунків доходів	7011 «Бюджетні асигнування»	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»
	7111 «Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг)»	
	7211 «Дохід від реалізації активів»	
	7311 «Фінансові доходи	

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
	розпорядників бюджетних коштів	
	7411 «Інші доходи за обмінними операціями»	
	7511 «Доходи за необмінними операціями»	
Закриття рахунків витрат	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	8011 (8111) «Витрати на оплату праці»
		8012 (8112) «Відрахування на соціальні заходи»
		8013 (8113) «Матеріальні витрати»
		8014 (8114) «Амортизація»
		8115 «Інші витрати»
		82 «Витрати з продажу активів»
		8311 «Фінансові витрати»
		8411 «Інші витрати за обмінними операціями»
		8511 «Витрати за необмінними операціями»

Для отримання більш повної інформації про фінансування діяльності органів місцевого самоврядування та перед складанням фінансової звітності доцільно провести аналіз заборгованості, як дебіторської, так і кредиторської. У першу чергу необхідно виявити суми простроченої дебіторської й кредиторської заборгованості за якими минув строк позовної давності. При цьому варто з'ясувати причини прострочення такої заборгованості та розглянути всі можливі варіанти її стягнення (за неможливості стягнення необхідно обґрунтувати причини). Рішення про списання безнадійної дебіторської заборгованості приймає виключно керівник органу місцевого самоврядування.

«Результат виконання кошторису, зазвичай визначається в кінці звітного періоду, але можливі випадки, коли в поточному періоді потрібно коригувати результат виконання кошторису на суму поточних витрат, здійснених у попередніх звітних періодах, що включаються до первісної вартості об'єкта основних засобів, нематеріальних активів відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в

державному секторі» [20, с. 149].

Завершальним етапом визначення фінансових результатів органами місцевого самоврядування «є розрахунок дефіциту або профіциту, який визначається як різниця між залишками рахунків доходів та витрат за звітний період, при цьому необхідно врахувати фінансовий результат попередніх звітних періодів та віднесення їх сум до накопичених фінансових результатів» [20, с. 149]. Такі операції (віднесення суми дефіциту (профіциту) до накопичених фінансових результатів) в обліку відображаються кореспонденцією рахунків, що представлена в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

**Облік віднесення сум дефіциту (профіциту)
до накопичених фінансових результатів**

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Віднесення суми профіциту звітного періоду до накопичених фінансових результатів	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису»
Віднесення суми дефіциту звітного періоду до накопичених фінансових результатів	5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису»	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»

Бухгалтерські проведення у частині формування фінансового результату слід відображати у книзі «Журнал-Головна» та Меморіальному ордері № 17 чи № 17-авт згідно Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових регістрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання» [76]. Після сформування фінансового результату та його відображення в обліку, виводять нові залишки станом на кінець звітного періоду.

Інформація про фінансові результати діяльності органів місцевого самоврядування узагальнюється у їх фінансовій звітності, зокрема: стаття 1420 «Фінансовий результат», Розділ I «Власний капітал та фінансовий результат» у Пасиві Балансу (форма № 1-дс) – таблиця 1.4.

Таблиця 1.4

Відображення фінансових результатів
органів місцевого самоврядування за звітний період
у формі № 1-дс «Баланс»

Код статті	Стаття	Зміст	Примітка
1420	Фінансовий результат	Сальдо субрахунків 5511 «Фінансовий результат виконання кошторису звітного періоду» + 5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису»	Відображається результат виконання кошторису (бюджету) розпорядниками бюджетних коштів

Показник статті 2390 «Профіцит/дефіцит за звітний період» Звіту про фінансові результати (форма № 2-дс) розраховується як різниця між доходами (рядки 2200 «Всього доходів») і витратами (рядки 2380 «Всього витрат») – таблиця 1.5.

Таблиця 1.5

Відображення фінансових результатів
органів місцевого самоврядування за звітний період
у формі № 2-дс Звіту про фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	Примітка
Профіцит / дефіцит за звітний період	2390	Сальдо субрахунку 5511 «Фінансовий результат виконання кошторису звітного періоду»		«Розраховується як різниця між доходами та витратами. Профіцит визначається за умови, що доходи перевищують витрати. Дефіцит визначається тоді, коли витрати перевищують отримані доходи» [20, с. 150]

Органи місцевого самоврядування подають у повному обсязі фінансову й бюджетну звітність, усі примірники якої мають однакову юридичну силу. Звітність повинна містити інформацію щодо всіх подій та операцій, які відбулися у звітному періоді.

Основними показниками звітності органів місцевого самоврядування є «дані про кошторисні призначення, надходження коштів у звітному періоді, касові видатки бюджетної установи, її дебіторську і кредиторську заборгованість та наявність юридичних і фінансових зобов'язань. Виходячи з цього, основними джерелами для складання звітності будуть всі планові та бухгалтерські документи, що розкривають стан обліку на звітну дату» [20, с. 154-155].

Склад фінансової звітності органів місцевого самоврядування із строками її подання узагальнено в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Склад та строки подання фінансової звітності
органами місцевого самоврядування

Назва форми		Порядок складання		
		Місячна	Квартальна	Річна
Баланс (№ 1-дс)	Додаток 1	-	+	+
Звіт про результати фінансової діяльності (№ 2-дс)	Додаток 2	-	+	+
Звіт про рух грошових коштів (№ 3-дс)	Додаток 3	-	-	+
Звіт про власний капітал (№ 4-дс)	Додаток 4	-	-	+
Примітки до річної фінансової звітності (№ 5-дс)	Додаток 5	-	-	+

Звітним періодом при складанні фінансової та бюджетної звітності прийнято календарний рік, котрий починається 01 січня і закінчується 31 грудня. При цьому, проміжна звітність складається щоквартально і щомісячно нарастаючим підсумком із початку звітного року в складі балансу й інших установлених звітів. Органи місцевого самоврядування Баланс (форма № 1-дс) складають станом на кінець останнього дня кварталу (року).

«Зміни у веденні бухгалтерського обліку та, відповідно, формах складання фінансової звітності бюджетними установами зумовлюють щорічне затвердження Міністерством фінансів України наказу про порядок складання місячної, квартальної і річної звітності установами, що отримують кошти з державного та/або місцевих бюджетів та її склад» [20, с. 157].

1.3. Теоретичні засади контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування

Ефективне виконання функцій і завдань органами місцевого самоврядування забезпечує широкі можливості у використанні наявних фінансових ресурсів. Своєчасність і повнота надходження таких ресурсів, дотримання вимог чинного законодавства під час їх розподілу та якість використання напряду залежать від організації і дієвості контролю за фінансуванням діяльності органів місцевого самоврядування. Прояви безгосподарності й халатності та інші зловживання у сфері фінансування органів місцевого самоврядування завдають значної матеріальної шкоди та спричиняють значні негативні наслідки, саме тому попередження і виявлення цих порушень, а також вжиття запобіжних заходів займають надважливе місце в їх діяльності.

Фінансовий контроль на місцевому рівні – «це діяльність суб'єктів контролю, спрямована на попередження та своєчасне виявлення фактів незаконних і неефективних дій у сфері місцевих фінансів. Він передбачає оперативне вжиття управлінських заходів щодо виправлення виявлених недоліків, компенсацію заподіяної шкоди та застосування санкцій до винних осіб» [85].

Видом фінансового контролю у залежності від підконтрольного суб'єкта є «контроль за фінансовою діяльністю органів місцевого самоврядування, який являє собою контроль за формуванням, розподілом та використанням фондів коштів відповідного місцевого рівня» [5, с. 12].

Суб'єктами фінансового контролю на місцевому рівні виступають «органи державного управління, органи місцевого самоврядування, спеціалізовані структурні підрозділи галузевих міністерств, відомств і державних комітетів, фінансові та бухгалтерські служби установ, підприємств і організацій комунальної власності, а також громадяни та громадські об'єднання, наділені контрольними повноваженнями щодо об'єктів фінансового контролю» [85].

Ми підтримуємо думку, що важливу «роль в сфері контролю за фінансовою діяльністю органів місцевого самоврядування відіграють самі органи місцевого самоврядування, в особі сільської, селищної, міської рад, голів, органів таких рад (наприклад, постійні комісії ради), а також – їх виконавчих органів (виконавчі комітети, фінансові управління, інші)» [6, с. 218]. Це пояснюється тим, що контрольні повноваження органів місцевого самоврядування у частині їх фінансової діяльності передбачено в Конституції України [36], Бюджетному кодексі України [9], Податковому кодексі України [63], Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [77] та в інших нормативно-правових актах. Контрольні повноваження органів місцевого самоврядування передбачені на всіх стадіях фінансування діяльності – формування, розподілу та використання коштів відповідного місцевого рівня (таблиця 1.7).

Таблиця 1.7

**Контрольні повноваження органів місцевого самоврядування
в національному законодавстві**

Законодавчий акт	Контрольні повноваження
Конституція України	Визначені загальні питання у частині контрольної діяльності органів місцевого самоврядування, що стосуються фінансових ресурсів та які деталізуються в спеціальному, профільному законодавстві
	У ст. 140 визначено, що «територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування затверджують бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролюють їх виконання; здійснюють контроль за діяльністю комунальних підприємств, організацій і установ» [36]
Бюджетний кодекс України	Ст. 114 «Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим та відповідних місцевих рад з контролю за дотриманням бюджетного законодавства» [9] встановлює, що відповідні місцеві ради у частині контролю за дотриманням бюджетного законодавства здійснюють: контроль за виконанням рішення про місцевий бюджет; інші повноваження, передбачені Бюджетним кодексом, законом про Державний бюджет України та відповідними рішенням про місцевий бюджет
	Ст. 115 «Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів відповідних місцевих рад з контролю за дотриманням бюджетного законодавства» [9] зазначає, що «контроль за відповідністю бюджетному законодавству показників затверджених бюджетів,

Законодавчий акт	Контрольні повноваження
	розрахунку бюджету, кошторисів бюджетних установ та інших документів, які використовуються у бюджетному процесі, здійснюється» [9]: виконавчими органами міських рад – щодо бюджетів районів у містах
Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [77]	Ст. 11 «Виконавчі органи рад» декларує, що «виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади» [77]
	Ст. 47 «Постійні комісії ради» передбачає, що «постійні комісії ради є органами ради, що обираються з числа її депутатів, для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, які належать до її відання, здійснення контролю за виконанням рішень ради, її виконавчого комітету» [77]
	Ст. 48 «Тимчасові контрольні комісії ради» вказує, що «тимчасові контрольні комісії ради є органами ради, які обираються з числа її депутатів для здійснення контролю з конкретно визначених радою питань, що належать до повноважень місцевого самоврядування. Контрольні комісії подають звіти і пропозиції на розгляд ради» [77]

Отже, органи місцевого самоврядування контролюють і забезпечують дотримання законності дій під час складання, розгляду, затвердження відповідних місцевих бюджетів, їх виконання, внесення змін і підготовку до розгляду звітів із виконання бюджетів, а також прийняття рішень щодо них, тобто на відповідному місцевому рівні фактично контролюють бюджетний процес.

На практиці виходе, що саме постійні комісії відповідної ради розглядають квартальні й річні звіти щодо виконання бюджетів місцевого самоврядування, а отже повинні слідкувати за належним рухом фінансових ресурсів на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також контролювати законність, ефективність і доцільність їх використання тощо. Контрольні повноваження комісій, що здійснюють попередній контроль за бюджетами місцевого самоврядування, є досить важливими «адже такий попередній розгляд документів дозволяє виявити порушення чинного законодавства на етапі їх складання та підготовки до розгляду, пересвідчитися у точності інформації, даних, що в них містяться. Крім цього, постійні комісії здійснюють внутрішній фінансовий контроль за діяльністю

місцевих державних адміністрацій, у частині делегованих радами повноважень у фінансовій сфері» [6, с. 218].

Поточний контроль у частині виконання бюджетів місцевого самоврядування здійснюють фінансові управління відповідних рад, котрі:

- контролюють виконання законодавчих актів із фінансових питань;
- забезпечують фінансування передбачених у бюджетах заходів;
- здійснюють моніторинг ефективності витрачання бюджетних коштів;
- ведуть облік виконання бюджету;
- розглядають звіти про виконання бюджетів тощо

Мета контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування включає в себе дії за декількома ключовими напрямками:

- по-перше, головною метою є забезпечення ефективного та раціонального використання фінансових ресурсів для досягнення стратегічних цілей і завдань місцевого самоврядування.
- по-друге, всі заходи мають бути спрямовані на підтримання фінансової стійкості місцевого бюджету, уникнення дефіцитів та забезпечення фінансової стабільності;
- по-третє, забезпечення прозорості та відкритості у фінансовій діяльності дозволяє громадянам, представникам громадськості та іншим стейкхолдерам отримувати доступ до інформації про використання грошових коштів та безпосередньо приймати участь в організації бюджетного процесу і контролі за витратами;
- по-четверте, контроль фінансування важливий для попередження та виявлення випадків корупції в місцевому самоврядуванні, забезпечення чесного та ефективного використання коштів громади;
- по-п'яте, забезпечення відповідності витрат і фінансових процесів чинному законодавству та нормативам;
- по-шосте, стимулювання розвитку місцевих громад через реалізацію інфраструктурних проєктів та підтримку соціальних й економічних

ініціатив із визначенням пріоритетів фінансування найбільш важливих сфер.

Основними завданнями фінансового контролю на місцевому рівні є: безумовне дотримання вимог законодавства при ухваленні всіх фінансових рішень органами місцевого самоврядування; забезпечення ефективного та економного використання фінансових ресурсів відповідно до рішень, що ухвалені представницькими органами; попередження і виявлення фактів використання наявних фінансових ресурсів із порушенням визначених правил; виявлення потенційних резервів розширення ресурсної бази для задоволення потреб місцевих громад; забезпечення достовірності всієї інформації про фінансово-господарську діяльність органів місцевого самоврядування тощо.

Для досягнення окресленої мети та виконання відповідних завдань необхідно здійснити ряд контрольних дій, які згруповано в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8

**Контрольні дії при перевірці фінансування діяльності
органів місцевого самоврядування**

Напрямок	Зміст	Контрольні дії
Моніторинг витрат	Оцінка відповідності витрат бюджету	Спостереження за тим, як витрачаються бюджетні кошти, та перевірка їх відповідності стратегічним цілям та завданням місцевого самоврядування
Аудит та перевірка документації	Проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту	Систематичний аналіз фінансової документації для визначення точності, законності та ефективності використання грошових коштів
Внутрішній контроль	Розробка та впровадження ефективної системи внутрішнього контролю	Забезпечення внутрішнього контролю для виявлення та управління ризиками, забезпечення точності фінансової інформації
Прозорість та звітність	Забезпечення прозорості фінансової діяльності	Публікація інформації про фінансовий стан та витрати для громадськості та зацікавлених стейкхолдерів
Відповідність законодавству	Перевірка відповідності витрат законодавству	Виконання всіх фінансових операцій у відповідності до чинного законодавства та нормативів
Стратегічне планування та бюджетування	Оцінка відповідності фінансових рішень стратегічному плану	Забезпечення того, що фінансові рішення відповідають стратегічним цілям та завданням, визначеним в місцевому

Напря́м	Змі́ст	Контро́льні ді́ї
		стратегічному плані
Попередження шахрайства та корупції	Виявлення та запобігання корупції та фінансовим злочинам	Створення механізмів для попередження та виявлення будь-яких неправомірних дій у сфері фінансового управління
Громадянська участь	Залучення громади та стейкхолдерів до контролю фінансів	Створення умов для громадської участі у вирішенні фінансових питань та розгляду фінансової звітності

Зазначені контрольні дії спрямовані на забезпечення ефективності, прозорості та відповідальності в управлінні фінансовими ресурсами місцевого самоврядування з метою досягнення благополуччя та розвитку громади.

Ми погоджуємось із думкою, що «форма фінансової діяльності органів місцевого самоврядування – це зовнішнє вираження стадій та напрямків цієї діяльності. Форми цієї діяльності за їх характером поділяються на правові та організаційні; формами на стадії формування, розподілу та використання коштів відповідного місцевого рівня є документальна та фондова, а на стадії контролю – аудит та ревізія» [5, с. 9].

Якісно організована система контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування має сприяти:

- досягненню належного рівня ефективності, результативності та економії фінансових ресурсів при фінансуванні діяльності місцевих органів відповідно до законодавчо визначених функцій, окреслених повноважень і поставлених завдань;
- складанню достовірної фінансової, бюджетної, статистичної й управлінської звітності та належному її публічному оприлюдненню;
- дотриманню встановлених законодавством норм і правил при фінансуванні діяльності органів місцевого самоврядування;
- належному захисту наявних фінансових ресурсів, матеріальних цінностей та інших активів від неправомірних втрат і злочинних дій тощо.

Отже, «фінансовий контроль на місцевому рівні представляє собою

певну діяльність, спрямовану на попередження і своєчасне виявлення фактів незаконного витрачання бюджетних коштів та неефективних дій у сфері місцевих фінансів» [85].

Висновки до розділу 1

Фінансова автономія органів місцевого самоврядування – це достатня спроможність органів місцевого самоврядування виконувати функції та повноваження, які законодавчо закріплені за ними, за рахунок власних фінансових ресурсів. У першу чергу, це фінансова незалежність від дотацій із державного бюджету місцевих бюджетів.

Облікова політика органів місцевого самоврядування є важливим інструментом, завдяки чому поєднується оптимальне державне регулювання та власна ініціатива суб'єкта державного сектору в частині організації й ведення бухгалтерського обліку за допомогою кращого представлення результатів реалізації цілей і виконаних завдань через показники фінансової звітності.

Загальна мета контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування полягає в забезпеченні ефективного, чесного та відкритого використання фінансових ресурсів для здійснення функцій і повноважень місцевого самоврядування з метою задоволення потреб громади. Внутрішній контроль фінансування органів місцевого самоврядування здійснюється на рівні постійних і тимчасових комісій рад і відповідних відділів. Зовнішній контроль за дотриманням законодавства України про бухгалтерський облік та порядком відображення інформації про фінансування діяльності в органах місцевого самоврядування у звітності здійснюється територіальними органами Державної аудиторської служби України та органами внутрішнього аудиту відповідних міністерств і відомств у межах передбачених законодавством повноважень.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РІВНЯНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

2.1. Організаційно-економічна характеристика Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області

Село Рівне є центром сільської ради, що розташоване на березі річки Чорний Ташлик у 20 км від м. Новоукраїнка. Село мало статус сотенної слободи, військового поселення, центру волості. З початку XX століття землі на території села Рівне поступово передавались у приватну власність. У 1957 році на основі 7 артілей створено 4 колективні господарства, що наразі трансформувались у товариства з обмеженою відповідальністю.

Рівнянська територіальна громада поділена на старостинські округи, очолюють старости. Так, у таблиці 2.1 представлено населенні пункти та старости старостинських округів Рівнянської територіальної громади.

Таблиця 2.1

Старостинські округи Рівнянської територіальної громади

Населений пункт	Староста
с. Іванівка, с. Степове, с. Солдатське, с. Піщанське, с. Вишневе, с-ще Костянтинівка	Дорошенко Тамара Борисівна
с. Семенасте, с. Нерубаївка	Кутюк Надія Олександрівна
с. Комишувате, с. Водяне, с. Софіївка	Дашук Микола Євгенович
с. Мала Тимошівка, с. Варварівка, с-ще Новоселівка	Поліщук Алла Антонівна
с. Мала Помічна, с. Піддубне, с. Ковалівка, с. Висоцьке	Омельчук Тетяна Анатоліївна
с. Новогорівка, с. Нововодяне, с. Веселий Кут, с. Леонтовиче	Мельниченко Андрій Олександрович

Апарат Рівнянської сільської ради складається з ряду спеціалістів, перелік яких наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Структура апарату Рівнянської сільської ради

Посада	ІПБ
Рівнянський сільський голова	Пешехонов Олександр Дмитрович

Посада	ПІБ
Перший заступник сільського голови	Іщенко Станіслав Анатолійович
Заступник сільського голови з питань з питань діяльності виконавчих органів влади	Кравченко Володимир Анатолійович
Секретар сільської ради	Біляк Лариса Станіславівна
Секретар виконавчого комітету	Калич Валентина Василівна
Головний спеціаліст	Хруленко Ірина Володимирівна
Начальник служби у справах дітей	Довгань Світлана Іванівна
Головний спеціаліст служби у справах дітей	Козуненко Марія Григорівна
Інспектор з інформаційних технологій	Кравченко Олександр Володимирович
Провідний спеціаліст з публічних закупівель	Басецька Оксана Володимирівна
Державний реєстратор	Чудновець Інна Віталіївна
Державний реєстратор	Мантасян Роман Араратович
Спеціаліст I категорії з питань реєстрації місця проживання	Попака Анна Олександрівна
Старости	Таблиця 2.1
Діловод Малотимішівського старостату	Сокурченко Наталія Олександрівна
Діловод Комишуватського старостату	Гаращенко Ганна Миколаївна
Діловод Малопомічненського старостату	Шевченко Алла Олександрівна
Діловод Новоєгорівського старостату	Москаленко Оксана Станіславівна
Діловод Іванівського старостату	Язикова Наталія Володимирівна
Інспектор з військового обліку	Дудко Ольга Андріївна
Начальник загального відділу	Момонт Людмила Станіславівна
Начальник центру надання адміністративних послуг	Дмитрух Наталія Олександрівна

Порядок діяльності Рівнянської сільської ради, її органів та посадових осіб регулюється Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» тощо.

Протягом 2022 року відбулось 9 засідань сесії Рівнянської сільської ради VIII скликання, на розгляд яких винесено 262 питання та прийнято за ними відповідні рішення, прийнято 6 місцевих цільових програм та внесені зміни у рішення 2021 року. Станом на 01 січня 2023 року у Рівнянській сільській раді реалізуються наступні цільові програми:

- Стратегія розвитку територіальної громади Новоукраїнського району Кіровоградської області;

- Програма підтримки самозабезпечення Рівнянської територіальної громади харчовими продуктами на 2022-2024 роки «Сади Перемоги»;
- Програма соціально-економічного розвитку Рівнянської територіальної громади на 2023 рік;
- Програма соціального захисту населення;
- Програма роботи з обдарованою молоддю;
- Програма «Шкільний автобус»;
- Програма розвитку житлово-комунального господарства;
- Програма «Фізичне виховання – здоров'я нації на 2023 рік»;
- Програма «Військова служба по призову та за контрактом»;
- Програма профілактики злочинності та правопорушень;
- Програма цивільного захисту;
- Програма «Профілактика рецидивної злочинності та правопорушень»;
- Програма оздоровлення та відпочинку дітей;
- Програма підтримки учасників АТО (ООС) та членів їх сімей;
- Програма «Правила благоустрою території населених пунктів Рівнянської сільської ради» тощо.

Розвиток економіки і соціальної сфери Рівнянської територіальної громади відбувається в межах основних показників програми економічного і соціального розвитку Рівнянської сільської ради. Загальна площа громади – 57065 га земель. Серед усіх категорій земель громади найбільше економічне значення мають землі сільськогосподарського призначення, які становлять 92,1% від загальної площі громади. Землі житлової та громадської забудови – 1016 га, землі оздоровчого призначення – 10 га, землі рекреаційного призначення – 16 га, землі історико-культурного призначення – 206 га, землі лісового призначення – 1809 га, землі водного фонду – 671 га, землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення – 402 га. На території громади наразі мешкає 10476 осіб, з них: жінок – 5637 (53,8%), чоловіків – 4839 (46,2%). Середня густота населення

19 чол. на 1 кв.км. Загальна кількість дворів 4364. Виробництвом продукції на території громади займаються 134 сільськогосподарських підприємств, з яких 87 – фермерські господарства. На території громади рахується 1585 громадян, які одноосібно обробляють земельні паї.

На території громади розвинуте рослинництво, городництво та садівництво. Сільськогосподарська діяльність на території здійснюється найбільшими агроформуваннями: ПрАТ «Рівнянське», СТВО «Колос», ТОВ «Чапаєва», ТОВ «Рассвет», ФГ «Омельяненко», ТОВ «АПК ім. О.В.Гіталова». Також діє ФОП «Маркович В.А.», який здійснює переробку сільськогосподарської продукції.

Галузь торгівлі має важливе значення у соціально-економічному розвитку громади. У громаді функціонує малий бізнес – це сектор торгівлі, що представлений 72 закладами. Також на території громади здійснюють діяльність торговельні об'єкти з широким асортиментом товарів різних груп – такі як «Файно», «Копілка», 1 ринок з продажу продовольчих та непродовольчих товарів, 4 аптеки, 1 вугільний склад.

Рівнянська сільська рада знаходиться за адресою: Кіровоградська обл., Новоукраїнський район, с. рівне, вул. Центральна, б. 116. Код ЄДРПОУ 44131155. Код за КАТОТТГ (територія) UA35060210010013503. КОПФГ (організаційно-правова форма господарювання) 420 «Орган місцевого самоврядування». Код та назва відомчої класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів 037 «Орган з питань фінансів». КОДУ (орган державного у правління) 17284. КВЕД (вид економічної діяльності) 84.11 «Державне управління загального характеру».

При прогнозуванні дохідної частини бюджету Рівнянської сільської територіальної громади на 2022 рік було враховано статистичні показники, що використовуються при розрахунку прогнозних надходжень податків і зборів та неподаткових платежів, фактичне виконання дохідної частини бюджету громади за результати 2020 року та шести місяців 2021 року,

основні очікувані показники соціального та економічного розвитку громади на 2022 рік.

З урахуванням зазначеного, доходи бюджету Рівнянської територіальної громади на 2022 рік, було розраховано у сумі 100829600,0 грн., у т.ч.:

- загальний фонд – 100602100,0 грн.;
- спеціальний фонд – 227500,0 грн.

Із загального обсягу доходів бюджету податкові та неподаткові надходження становлять 60020900,0 грн.

Офіційні трансферти враховано у сумі 40581200,0 грн., у т.ч.: базова дотація – 3514700,0 грн.; освітня субвенція – 36139700,0 грн.; субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами – 56000,0 грн.; інша субвенція – 870800,0 грн. (бюджет Ганнівської територіальної громади, утримання комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» у сумі 618900,0 грн.); утримання музичної школи – 251900,0 грн.

Прогнозні доходи Рівнянської сільської територіальної громади на 2023 рік розраховані у сумі 103810000,0 грн., у т.ч.:

- загальний фонд – 103577500,0 грн.;
- спеціальний фонд – 232500,0 грн.

Із загального обсягу доходів бюджету податкові та неподаткові надходження становлять 61136700,0 грн., що становлять 98,4% до очікуваного показника 2022 року. Офіційні трансферти враховано у сумі 42440800,0 грн., у т.ч.:

- базова дотація – 12419400,0 грн.;
- освітня субвенція – 290873200,0 грн.;
- субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету – 28500,0 грн.;
- інша субвенція – 909700,0 грн.;

- утримання комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» у сумі 567100,0 грн.;
- утримання музичної школи – 227900,0 грн.
- утримання архітектора – 114700,0 грн.

Фінансовий відділ виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області відповідно до вимог Н(П)СБО «Подання фінансової звітності» складає та подає до відповідних контролюючих органів фінансову звітність, що складається з Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал та Приміток до річної фінансової звітності. Форма ведення бухгалтерського обліку у Фінансовому відділі виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області – меморіальна. На підставі даних Балансу проаналізуємо його показники за 2021-2022 роки, керуючись додатками **A1 та B1** за допомогою таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз показників балансу Фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області за 2021 – 2022 роки

Актив	Код рядка	На 01.01.2022р.	На 01.01.2023р.	Питома вага у валюті балансу	Питома вага у валюті балансу	Абсолютне відхилення
I. Нефінансові активи	1000	13106,00	12070,00	97,40	97,20	-1036,00
Первісна вартість	1001	31262,00	31262,00			0,00
Знос	1002	18156,00	19192,00			1036,00
Запаси	1050	350,00	350,00	2,60	2,80	+0,20
Баланс	1300	13456,00	12420,00	100,00	100,00	
I. Власний капітал та фінансовий результат						
Внесений капітал	1400	31262,00	31262,00	232,30	251,70	+19,4
Фінансовий результат	1420	-17806,00	-18842,00	-132,30	-151,7	-19,4
Баланс	1800	13456,00	12420,00	100,00	100,00	

Отже, за результатами аналізу Балансу досліджуваної установи з'ясовано, що, у порівнянні з 2021 роком, у 2022 році первісна вартість основних засобів не змінила свого значення. Накопичений знос склав 19192 грн., що на 1036 грн. більше проти 2021 року. Можна стверджувати, що сума нефінансовий активів зменшилась за рахунок нарахованого зносу за основними засобами. У пасиві балансу досліджуваної установи змінилась лише сума фінансового результату, а саме – він зменшився на 19,4 грн. Внесений капітал у 2022 році порівняно з 2021 роком змін не зазнав.

З метою більше детального аналізу складу та структури доходів і витрат Фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради доцільно проаналізувати Звіт про фінансові результати за 2021-2022 роки, керуючись даними додатків А2 та В2.

Таблиця 2.4

Аналіз доходів і витрат Фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області за 2021-2022 роки

Стаття	Код рядка	2022 рік	2021 рік	Абсолютне відхилення
ДОХОДИ				
Бюджетні асигнування	2010	1476787,00	1317275,00	159512,00
Трансферти	2110	4211750,00	2064705,00	2147045,00
Усього доходів	2200	5688537,00	3381980,00	2306557,00
ВИТРАТИ				
Витрати на виконання бюджетних програм	2210	1477823,00	1322377,00	155446,00
Трансферти	2300	4211750,00	2064705,00	2147045,00
Усього видатків	2380	5689573,00	3387082,00	2302491,00
Профіцит/дефіцит	2390	-1036,00	-5102,00	4066,00

Аналізуючи дані таблиці 2.4, видно, що у 2022 році бюджеті асигнування збільшились на 159512,0 грн., або на 12%; збільшення трансфертів збільшилось на 2147045,0 грн., або майже на 103%. Це призвело

до загального збільшення доходів досліджуваної установи на 2306557,0 грн. Поряд з цим і витрати досліджуваної установи збільшились. Слід додати, що у 2022 році дефіцит бюджету зменшився на 4066,0 грн.

У таблиці 2.5 наведено склад та структуру витрат Фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради за обмінними операціями за 2021 та 2022 роки.

Таблиця 2.5

Елементи витрат за обмінними операціями
Рівнянської сільської ради за 2021-2022 роки

Стаття	Код рядка	2022 рік		2021 рік		Абсолютне відхилення
		Сума, грн.	Питома вага, %	Сума, грн.	Питома вага, %	
Витрати на оплату праці	2820	1139153,00	77,08	1035732,00	78,32	103421,00
Відрахування на соціальні заходи	2830	250614,00	16,96	227861,00	17,23	22753,00
Матеріальні витрати	2840	87020,00	5,89	53682,00	4,06	33338,00
Амортизація	2850	1036,00	0,07	5102,00	0,39	-4066,00
Інші витрати	2860	0,00				
Усього	2890	1477823,00	100,00	1322377,00	100,00	155446,00

На підставі обчислень, наведених у таблиці 2.5 побудуємо структуру елементів витрат досліджуваної установи за 2021 (рис. 2.1) та 2022 роки (рис. 2.2.).

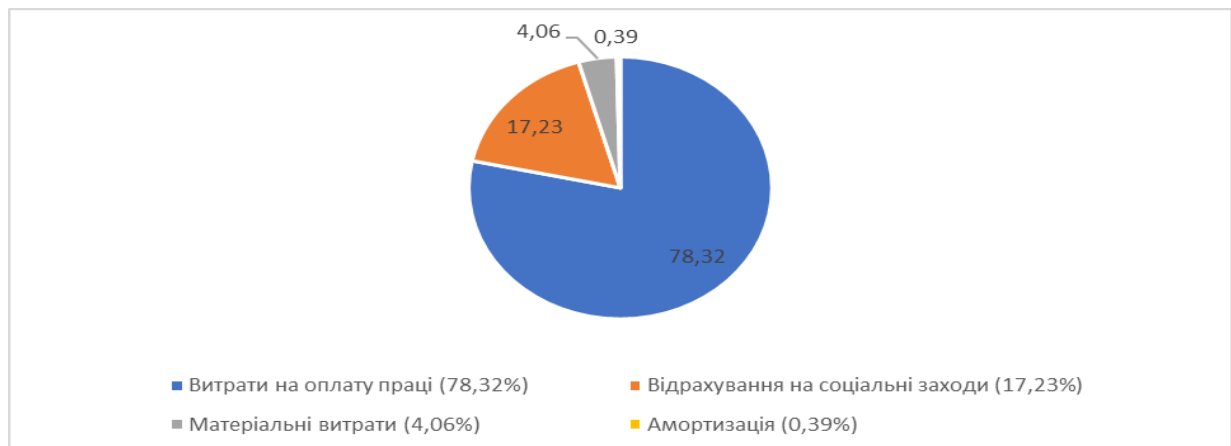

Рис. 2.1. Структура елементів витрат за обмінними операціями у 2021 році
Рівнянської сільської ради

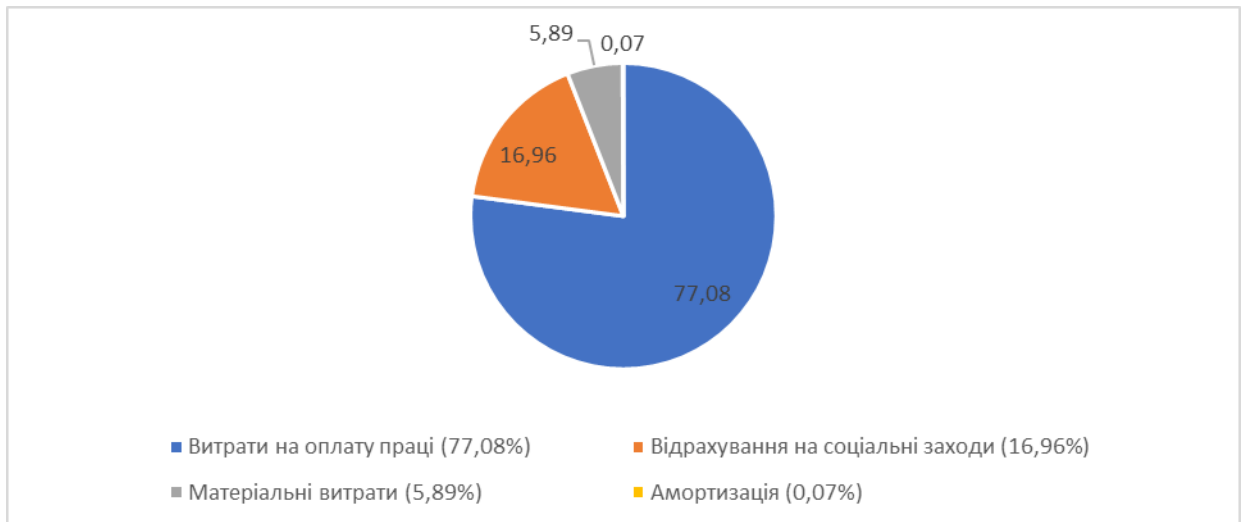

Рис. 2.2. Структура елементів витрат за обмінними операціями у 2022 році
Рівнянської сільської ради

Отже, аналізуючи дані вищенаведених таблиць та рисунків можна сказати, що найбільшу питому вагу у витратах досліджуваної установи становлять витрати на оплату праці: у 2021 році – 1035732,0 грн., або 78,32%; у 2022 році – 1139153,0 грн., або 77,08%. Друге місце посідають витрати на соціальні заходи: 17,23% та 16,96% у 2021 році та 2022 році відповідно. Матеріальні витрати у 2021 році склали 53682,0 грн., або 4,06%, а у 2022 році – 87020,0 грн., або 5,89%. Незначну частину у загальній величині витрат за обмінними операціями становлять витрати на нарахування амортизації: 5102,0 грн. або 0,39% у 2021 році та 1036,0 грн., або 0,07% у 2022 році.

Звіт про рух грошових коштів досліджуваної установи за 2021 рік та 2022 рік (додаток А3, В3) вказує що:

- у 2021 році надійшло коштів на поточні рахунки від обмінних операцій у вигляді бюджетних асигнувань 1317275,0 грн., у 2022 році – 1476787,0 грн.;
- у 2021 році надходження від необмінних операцій у вигляді трансфертів 2064705,0 грн., у 2022 році – 4211750,0 грн.;

- витрачання за обмінними операціями на виконання бюджетних програм у 2021 році склало 1317275,0 грн., у 2022 році – 1476787,0 грн.;
- витрачання за необмінними операціями у вигляді трансфертів у 2021 році склало 2064705,0 грн., у 2022 році – 4211750,0 грн.;
- у 2021 році були також інші витрачання коштів на суму 17798,0 грн.

Також від інвестиційної діяльності у 2021 році відбувалось витрачання коштів на суму 6590,0 грн. на придбання основних засобів.

Звіт про власний капітал за 2021 рік (додаток А4) відображає зміну фінансового результату Фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради, який становив -5102,0 грн. (дефіцит), а у 2022 році (додаток В4) він склав -1036,0 грн. (дефіцит). Примітки до річної фінансової звітності (додаток А5, В5) деталізують рядки балансу. Так, станом на початок 2021 року на балансі досліджуваної установи не рахуються основні засоби. Протягом 2021 року було придбано основних засобів на суму 19602,0 грн. Сума нарахованого зносу за 2021 рік становила 12326,0 грн. У 2022 році було придбано основних засобів на суму 1036,0 грн. Накопичена сума зносу станом на кінець 2022 року склала 13362,0 грн.

Також змістовну частину про фінансово-господарську діяльність будь-якої бюджетної установи становить Звіт про надходження та використання коштів загального фонду (форма №2м), який також складається Фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради. Так, прослідкуємо рівень виконання надходжень на основі додатку Б, Б1, Б2.

Таблиця 2.6

Аналіз надходження та використання коштів загального фонду Фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради у 2021 році за кодом програмної класифікації видатків

Показник	КЕКВ	Затверджено на звітний рік	Надійшло коштів за звітний рік	Рівень виконання
<i>3710160 – Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах за загальним фондом</i>				

Показник	КЕКВ	Затверджено на звітний рік	Надійшло коштів за звітний рік	Рівень виконання
Видатки та надання кредитів, у т.ч.:	X	1333828,00	1323865,32	-9962,68
заробітна плата	2111	1038770,00	1035732,06	-3037,94
Нарахування на оплату праці	2120	228530,00	227861,04	-668,96
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2210	13000,00	12539,16	-460,84
Оплата послуг (крім комунальних)	2240	29513,00	23719,48	-5793,52
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2270	24015,00	24013,58	-1,42
Оплата водовідведення та водопостачання	2272	824,00	824,00	0,00
Оплата електроенергії	2273	8140,00	8139,29	-0,71
Оплата інших енергоносіїв та інших комунальних послуг	2275	15051,00	15050,29	-0,71
<i>3719770 – Інші субвенції з місцевого бюджету за спеціальним фондом</i>				
Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів	2620	2183453,00	2045965,34	-137487,66
Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів	3220	19013,00	18739,92	-273,08

Отже, як видно з даних таблиці 2.6 за кодом програмної класифікації 3710160 – Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах досліджувана установа протягом 2021 року була недофінансована за загальним фондом на суму 9962,68 грн., або на 7,5%. Відхилення за кожною статтею наведені у таблиці. За кодом програмної класифікації 3719770 – Інші субвенції з місцевого бюджету за спеціальним фондом недоотримання коштів відбулось на 137760,74 грн., або на 6,3%.

У таблиці 2.7 проаналізуємо рівень виконання бюджету за загальним та спеціальним фондом на основі даних додатків Д1, Д2, Д3.

Таблиця 2.7

Аналіз надходження та використання коштів загального фонду Рівнянської сільської ради у 2022 році за кодом програмної класифікації видатків

Показник	КЕКВ	Затверджено на звітний рік	Надійшло коштів за звітний рік	Рівень виконання
<i>3710160 – Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах за загальним фондом</i>				
Видатки та надання кредитів, у т.ч.:	X	1525100,00	1476787,05	-48312,95
заробітна плата	2111	1170000,00	1139152,89	-30847,11
Нарахування на оплату праці	2120	257400,00	250613,63	-6786,37
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2210	11900,00	9500,00	-2400,00
Оплата послуг (крім комунальних)	2240	36600,00	33222,93	-3377,07
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2270	49200,00	44297,60	-4902,40
Оплата водовідведення та водопостачання	2272	900,00	719,91	-180,09
Оплата електроенергії	2273	16400,00	11849,24	-4550,76
Оплата інших енергоносіїв та інших комунальних послуг	2275	31900,00	31728,45	-171,55
<i>3719770 – Інші субвенції з місцевого бюджету за спеціальним фондом</i>				
Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів	2620	3537192,00	3536940,91	-251,09
Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів	3220	720000,00	674809,00	-45191,00

Отже, як видно з даних таблиці 2.7 за кодом програмної класифікації 3710160 – Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах досліджувана установа протягом 2022 року була недофінансована за загальним фондом на суму 48312,95 грн., або на 3%. Відхилення за кожною статтею наведені у таблиці. За кодом програмної класифікації 3719770 – Інші субвенції з місцевого бюджету за спеціальним фондом недоотримання коштів відбулось на 45442,09 грн., або на 1%.

Станом на початок 2022 року кредиторська заборгованість, у тому числі прострочена, відсутня. Заборгованості з виплати заробітної плати немає. Заборгованість за оплату комунальних платежів та енергоносіїв також немає. Також відсутня заборгованість в органах державної казначейської служби щодо фінансових зобов'язань. Накопичений фінансовий результат виконання кошторису скоригований на суму 12704,0 грн., у т.ч. безоплатно передані запаси на суму 350,0 грн. та сума зносу, нарахована на безоплатно передані основні засоби та малоцінні необоротні активи у сумі 13054,0 грн. У Звіті про фінансовий результат відображено суму 1317275,0 грн., а у Звіт про надходження та використання коштів загального фонду зазначено суму у розмірі 1323865,32 грн. Різниця пояснюється придбанням малоцінних необоротних активів на суму 6590,0 грн. Загальні суми відкритих асигнувань, касових видатків та наданих кредитів відсутні. Протоколів про бюджетні правопорушення в органах Державного казначейства України не складалось. В досліджуваній установі немає ліквідованих, приєднаних або створених структурних одиниць. Поточні рахунки у банках відсутні. Досліджувана установа не зареєстрована як платник податку на додану вартість.

Станом на кінець 2022 року кредиторська заборгованість, у тому числі прострочена, відсутня. Заборгованості з виплати заробітної плати немає. Заборгованість за оплату комунальних платежів та енергоносіїв також немає. Також відсутня заборгованість в органах державної казначейської служби щодо фінансових зобов'язань. Сума розміром 1476787,0 грн., зазначена у Звіті про фінансовий результат відповідає сумі у Звіті про надходження та використання коштів загального фонду. Всі інші показники відповідають даним початку 2022 року.

2.2. Облік фінансування діяльності досліджуваної установи

Як вже було зазначено, Фінансовий відділ виконавчого комітету Рівнянської сільської ради застосовує меморіальну форму обліку.

Фінансовий відділ було створено відповідно до Рішення №31 від 27 листопада 2020 року (додаток Ж) «Про створення фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області». На підставі нього було розроблено Положення про сектор доходів бюджету, звітності та управління персоналом фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області (додаток Ж1), у якому визначено завдання сектору, відповідальність, права, характер взаємодії з іншими структурними підрозділами та керівництво сектором. Основними завданнями сектору доходів бюджету, звітності та управління персоналом виконавчого комітету Рівнянської сільської ради є:

- забезпечення реалізації бюджетної політики на території Рівнянської сільської ради;
- проведення разом з іншими виконавчими органами сільської ради, структурними підрозділами ради аналізу фінансово-економічного стану територіальної громади, перспектив її подальшого розвитку;
- розроблення в установленому порядку проєкту сільського бюджету та його прогнозу на середньостроковий період і подання їх на попередній розгляд та схвалення виконавчому комітету ради;
- складання та виконання в установленому порядку розпису сільського бюджету;
- забезпечення ефективного та цільового використання бюджетних коштів;
- розробка пропозицій щодо удосконалення методів фінансового і бюджетного планування та здійснення витрат;
- здійснення загальної організації та управління виконанням сільського бюджету, координація в межах своєї компетенції діяльності учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету;
- здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства на усіх стадіях бюджетного процесу.

Начальник фінансового відділу призначається сільським головою на конкурсній основі. Посадова інструкція наведена у додатку Ж2, визначає завдання та обов'язки начальника, його права та відповідальність.

Робочий план рахунків досліджуваної установи розроблений на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. На підставі даних досліджуваної установи проаналізуємо порядок відображення в обліку грошових коштів на рахунках державного казначейства.

Так, у вересні 2022 року Рівнянська територіальна громада отримала бюджетні асигнування на виконання своїх визначених законодавством повноважень у сумі 135000,0 грн., а також цільове фінансування для придбання об'єкту основних засобів (ноут-бук) на суму 14000,0 грн. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку з відображення даної операції представлена у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Кореспонденція рахунків з обліку надходження бюджетних асигнувань на рахунок Рівнянської сільської ради у вересні 2022 року

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Надійшли бюджетні асигнування на рахунок Державної казначейської служби	2	2313 «Реєстраційні рахунки»	7011 «Бюджетні асигнування»	135000,00
Надійшло кошти як цільове фінансування	2	2313 «Реєстраційні рахунки»	5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів»	14000,00

У вересні 2022 року разом із виплатою заробітної відбулось перерахування до бюджету відповідних податків та зборів. Це перерахування відбулось за рахунок коштів, закладених на виконання бюджетних програм. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку з відображення даної операції представлена у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Кореспонденція рахунків з обліку перерахування податкових платежів під час виплати заробітної плати Рівнянської сільської ради у вересні 2022 року

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Перераховано з рахунку установи податок на доходи фізичних осіб	2 та 5	6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» / 1 «ПДФО»	2313 «Реєстраційні рахунки»	11340,00
Перераховано з рахунку установи військовий збір	2 та 5	6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» / 2 «ВЗ»	2313 «Реєстраційні рахунки»	945,00
Перераховано з рахунку установи єдиний соціальний внесок	2 та 5	6313 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	2313 «Реєстраційні рахунки»	13860,00

Ще одним прикладом руху коштів на рахунках досліджуваної установи є перерахування коштів за товари, роботи, послуги. Так, наприклад, у листопаді 2022 року Рівнянська сільська рада придбала МШП у постачальника на суму 350,0 грн. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку з відображення даної операції представлена у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Кореспонденція рахунків з обліку перерахування коштів постачальнику

Рівнянської сільської ради у листопаді 2022 року

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Надійшли МШП від постачальника	6	1812 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	6211 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	350,00
Перераховано заборгованість постачальнику	2 та 6	6211 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	2313 «Реєстраційні рахунки»	350,00

Облік розрахунків з дебіторами в досліджуваній установі представлено розрахунками з підзвітними особами. Так, у грудні 2022 року працівника

Фінансового відділу було направлено у відрядження до м. Кропивницького. Після повернення працівника з відрядження керівником було затверджено звіт на суму 345,0 грн.

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку з відображення даної операції представлена у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з підзвітними особами
Рівнянської сільської ради у грудні 2022 року

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Працівнику видано з каси установи кошти на відрядження	1 та 4	2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітною особою»	2211 «Готівка у національній валюті»	300,00
Списано на витрати згідно Звіту	4 та 8	8411 «Інші витрати за обмінними операціями»	2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітною особою»	345,00
Повернуто працівнику заборгованість за витратами на відрядження	1 та 8	2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітною особою»	2211 «Готівка у національній валюті»	45,00

Наступний напрямок, що характеризує порядок фінансування органів місцевого самоврядування у цілому, і Рівнянської сільської ради зокрема, є порядок нарахування та виплати заробітної плати працівникам. Розглянемо на конкретному прикладі механізм відображення в обліку таких операцій. Так, в досліджуваній установі заробітна плата виплачується двічі на місяць. Так, працівнику Фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради нараховано заробітну плату за листопад 2022 року у сумі 11000,0 грн. За першу половину місяця його заробітна плата склала 5500,0 грн. ЄСВ на зазначену суму складає 1210,0 грн., ПДФО – 990,0 грн., військовий збір – 82,50 грн. Друга половина заробітної плати виплачена даному працівнику у кінці листопада 2022 року. Сума заробітної плати та

величина утриманих податків та нарахованого ЄСВ така ж сама. Проте нарахування заробітної плати перед її виплатою на рахунках обліку не відображається, а наводиться в обліку наприкінці місяця. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку з відображення даної операції представлена у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з працівниками із заробітної плати на прикладі окремого співробітника Рівнянської сільської ради у листопаді 2022 року

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Сплачено до бюджету суму ПДФО	2 та 5	6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» / 1 «ПДФО»	2313 «Реєстраційні рахунки»	990,00
Сплачено до бюджету військовий збір	2 та 5	6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» / 2 «ВЗ»	2313 «Реєстраційні рахунки»	82,50
Сплачено до бюджету ЄСВ	2 та 5	6313 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	2313 «Реєстраційні рахунки»	1210,00
Перераховану працівнику заробітну плату за першу половину місяця	5	6511 «Розрахунки із заробітної плати»	2313 «Реєстраційні рахунки»	4427,50
Нарахована заробітна плата за листопад 2022 року	5	8011 «Витрати на оплату праці»	6511 «Розрахунки із заробітної плати»	11000,00
Утримано із заробітної плати ПДФО	5	6511 «Розрахунки із заробітної плати»	6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» / 1 «ПДФО»	1980,00
Утримано із заробітної плати військовий збір	5	6511 «Розрахунки із заробітної плати»	6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» / 2 «ВЗ»	165,00
Нараховано ЄСВ за листопад 2022 року	5	8012 «Відрахування на соціальні заходи»	6313 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного	2420,00

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
			соціального страхування»	
Сплачено до бюджету суму ПДФО	2 та 5	6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» / 1 «ПДФО»	2313 «Реєстраційні рахунки»	990,00
Сплачено до бюджету військовий збір	2 та 5	6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» / 2 «ВЗ»	2313 «Реєстраційні рахунки»	82,50
Сплачено до бюджету ЄСВ	2 та 5	6313 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	2313 «Реєстраційні рахунки»	1210,00
Перераховану працівнику заробітну плату за листопад 2022 року	5	6511 «Розрахунки із заробітної плати»	2313 «Реєстраційні рахунки»	4427,50

Кореспонденція рахунків з обліку відпускних та лікарняних у досліджуваній установі ідентична розрахункам із заробітної плати.

На особливу увагу заслуговує порядок відображення в бухгалтерському обліку доходів бюджетної установи.

Так, наприклад у липні 2022 року Рівнянська сільська рада отримала асигнувань на виконання основних функцій у сумі 300000,0 грн., використано було – 290000,0 грн. При цьому, станом на 31 грудня 2022 року рахується залишок невикористаних асигнувань у сумі 10000,0 грн., які було списано з реєстраційного рахунку. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку з відображення даної операції представлена у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Кореспонденція рахунків з обліку бюджетних асигнувань
Рівнянської сільської ради у грудні 2022 року

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Надійшли бюджетні асигнування	2	2313 «Реєстраційні рахунки»	7011 «Бюджетні асигнування»	300000,00

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Перераховано з рахунка залишок невикористаних асигнувань	2	7011 «Бюджетні асигнування»	2313 «Реєстраційні рахунки»	10000,00
У кінці 2022 року закрито рахунок доходів	17	7011 «Бюджетні асигнування»	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	290000,00

У 2021-2022 роках Рівнянська територіальна громада не мала доходів, відмінних від бюджетних асигнувань та трансфертів. Проте, у 2023 році досліджувана установа почала надавати платні послуги з навчання дітей у музичній школі. Так, вже у січні 2023 року було нараховано дохід від надання таких послуг на суму 8600,0 грн. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку з відображення даної операції представлена у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Кореспонденція рахунків з обліку доходів від надання послуг музичної школи Рівнянської сільської ради у січні 2023 року

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Нарахований дохід від надання послуг музичної школи	17	2111 «Поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги»	7111 «Доходи від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг»	8600,00
Надійшли кошти від батьків за послуги з навчання у музичній школі	3	2313 «Реєстраційні рахунки»	2111 «Поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги»	8600,00
У кінці січня 2023 року закрито рахунок доходів	17	7111 «Доходи від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг»	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	8600,00

Також у досліджуваній установі мав місце випадок списання з балансу старого автомобіля у березні 2023 року. Його було вирішено здати на металобрухт. Балансова вартість автомобіля становила 8600,0 грн. Автомобіль є повністю зношений. На металопереробне підприємство його було здано за вартістю 4500,0 грн. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку з відображення даної операції представлена у таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Кореспонденція рахунків з обліку інших доходів за обмінними операціями
Рівнянської сільської ради у березні 2023 року

Зміст операції	Меморі- альний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Списана сума нарахованого зносу	9	1411 «Знос основних засобів»	1015 «Транспортні засоби»	8600,00
Списано вартість автомобіля на фінансовий результат	17	5111 «Внесений капітал розпорядниками бюджетних коштів»	5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису»	8600,00
Оприбутковано металобрухт від розбирання автомобіля	17	1815 «Активи для розподілу, передачі, продажу»	2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»	4500,00
Відвантажено металобрухт металопереробнику	17	2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»	1815 «Активи для розподілу, передачі, продажу»	4500,00
Нараховано дохід від отриманого металобрухту	4 та 14	2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»	7411 «Інші доходи за обмінними операціями»	4500,00
Надійшли кошти від металопереробного підприємства	3	2313 «Ресстраційні рахунки»	2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»	4500,00
Закриття рахунка доходів	17	7411 «Інші доходи за обмінними операціями»	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	4500,00

В Рівнянській сільській раді у березні 2023 року мала місце господарська операція, яка вплинула на розмір доходу за необмінними

операціями, а саме: у сільську бібліотеку с. Рівне було безоплатно передано волонтерською організацією дитячу літературу на загальну суму 3000,0 грн. із необхідними супроводжувальними документами. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку з відображення даної операції представлена у таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

Кореспонденція рахунків з обліку інших доходів за необмінними операціями
Рівнянської сільської ради у березні 2023 року

Зміст операції	Меморі- альний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Оприбуткована дитяча література сільською бібліотекою	17	1112 «Бібліотечні фонди»	2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»	3000,00
Нараховано дохід від безоплатно наданої літератури	14	2313 «Реєстраційні рахунки»	7511 «Доходи за необмінними операціями»	3000,00
Нараховано касові видатки на суму безоплатно отриманої літератури	3 та 4	2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»	2313 «Реєстраційні рахунки»	3000,00
Суму безоплатно отриманої літератури віднесено на збільшення внесеного капіталу	17	7511 «Доходи за необмінними операціями»	5111 «Внесений капітал розпорядниками бюджетних коштів»	5000,00
Нарахована амортизація на бібліотечний фонд у розмірі 50%	17	8114 «Амортизація»	1412 «Знос інших необоротних матеріальних активів»	1500,00
Закриття витратного рахунку у кінці березня 2023 року	17	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	8114 «Амортизація»	1500,00

На окрему увагу заслуговує порядок відображення в обліку витрат Рівнянської сільської ради. Витрати обліковуються в залежності від джерела їх формування – із загального фонду чи спеціального. Так, наприклад, у залежності від джерела фінансування застосовуються або субрахунок

8011 «Витрати на оплату праці» рахунку 80 «Витрати розпорядників бюджетних коштів на виконання бюджетних програм», або рахунок 811 «Витрати на оплату праці» рахунку 81 «Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)». Так, наприклад, працівник Келих В.В. відпрацював повний місяць – березень 2023 року і йому була нарахована заробітна плата у сумі 10000,0 грн. Працівниця Недоренко О.О. також відпрацювала повний місяць, але вона задіяна в організації та реалізації за кошти харчування в їдальні Рівнянської сільської ради. Розмір її заробітної плати за березень 2023 року склав 8000,0 грн. Особливості кореспонденції рахунків за такими операціями наведені у таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Кореспонденція рахунків з обліку інших доходів за необмінними операціями
Рівнянської сільської ради у березні 2023 року

Зміст операції	Меморі- альний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Загальний фонд				
Нарахована заробітна плата за березень 2023 року Келих В.В.	5	8011 «Витрати на оплату праці»	6511 «Розрахунки із заробітної плати»	10000,00
Нараховано ЄСВ на заробітну плату Келих В.В.	5	8012 «Відрахування на соціальні заходи»	6313 «Розрахунки із загальнообов’язко вого державного соціального страхування»	2200,00
Списано витрати на заробітну плату Келих В.В. на фінансовий результат	17	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	8011 «Витрати на оплату праці»	10000,00
Списано витрати на ЄСВ із заробітної плати Келих В.В.	17	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	8012 «Відрахування на соціальні заходи»	2200,00
Спеціальний фонд				
Нарахована заробітна плата за березень 2023 року Недоренко О.О.	5	811 «Витрати на оплату праці»	6511 «Розрахунки із заробітної плати»	8000,00

Зміст операції	Меморіальний ордер	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Нараховано ЄСВ на заробітну плату Недоренко О.О.	5	8112 «Відрахування на соціальні заходи»	6313 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування»	1760,00
Списано витрати на заробітну плату Недоренко О.О. на фінансовий результат	17	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	811 «Витрати на оплату праці»	8000,00
Списано витрати на ЄСВ із заробітної плати Недоренко О.О.	17	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»	8112 «Відрахування на соціальні заходи»	1760,00

Для того, щоб визначити фінансовий результат за звітний квартал, або звітний рік, бухгалтерія Фінансового відділу виконавчого комітету Рівнянської сільської ради здійснює списання доходів і витрат на фінансовий результат. Як вже було зазначено у вищенаведених таблицях, для цього застосовується рахунок 5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду», на який списуються рахунки доходів (7011, 7111, 7112, 7211, 7311, 7411, 7511) та рахунки витрат (8011, 8111, 8012, 8112, 8013, 8113, 8014, 8114, 8115, 8211, 8212, 8311, 8411, 8511).

2.3. Контроль фінансування діяльності Рівнянської сільської територіальної громади

Контроль фінансування діяльності органів територіальної громади здійснюється як зовнішніми суб'єктами (Державна фінансова аудиторська служба) господарювання на предмет дотримання законодавства та цільового використання бюджетних коштів, так і самою громадою у вигляді органів місцевого самоврядування. Використовуючи фінансові дані про планові і фактичні доходи Рівнянської територіальної громади проаналізуємо стан виконання бюджету за 2021 рік (додаток К, К1).

За 2021 рік надходження податків і зборів, інших обов'язкових платежів та спеціального фондів бюджету Рівнянської територіальної громади склали 62784,2 тис.грн., або 104,2% відповідно до плану з урахуванням змін. До загального бюджету сільської громади надійшло власних коштів і закріплених доходів у сумі 61520,1 тис.грн. або 104,2% до запланованих показників з урахуванням змін. Порівняно з минулим роком надходження збільшились на 7872,3 тис.грн., або на 14,7%. У таблиці 2.18 наведено склад доходів Рівнянської сільської територіальної громади за 2021 рік.

Таблиця 2.18

Склад доходів Рівнянської територіальної громади за 2021 рік

Найменування згідно з класифікацією доходів бюджету	Усього	Загальний фонд	Спеціальний фонд	
			Усього	у т.ч. з бюджету
Податкові надходження	61235188	61186586	48602	
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податків у вигляді заробітної плати	19383064	19383064		
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податків інших ніж заробітна плата	12484687	12484687		
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	837781	837781		
Податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	74	74		
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	23980	23980		
Внутрішні податки на товари та послуги	1039456	1039456		
Податок на майно	14838756	14838756		
Єдиний податок	12578788	12578788		
Інші податки (екологічний податок, надходження від розміщення відходів)	48602		48602	
Неподаткові надходження	1548575	333081	1215494	
Доходи від власності та підприємницької діяльності	38046	38046		
Плата за надання адміністративних послуг	256422	256422		
Інші надходження	42411	38613	3798	
Власні надходження бюджетних установ	1211696		1211696	

Доходи від операцій з капіталом	400	400		
Офіційні трансферти	36347505	34847505	1500000	1500000
Разом доходів	99131668	96367572	2764096	1500000

У графічному виразі структура доходів Рівнянської територіальної громади за 2021 рік наведена на рис. 2.3.

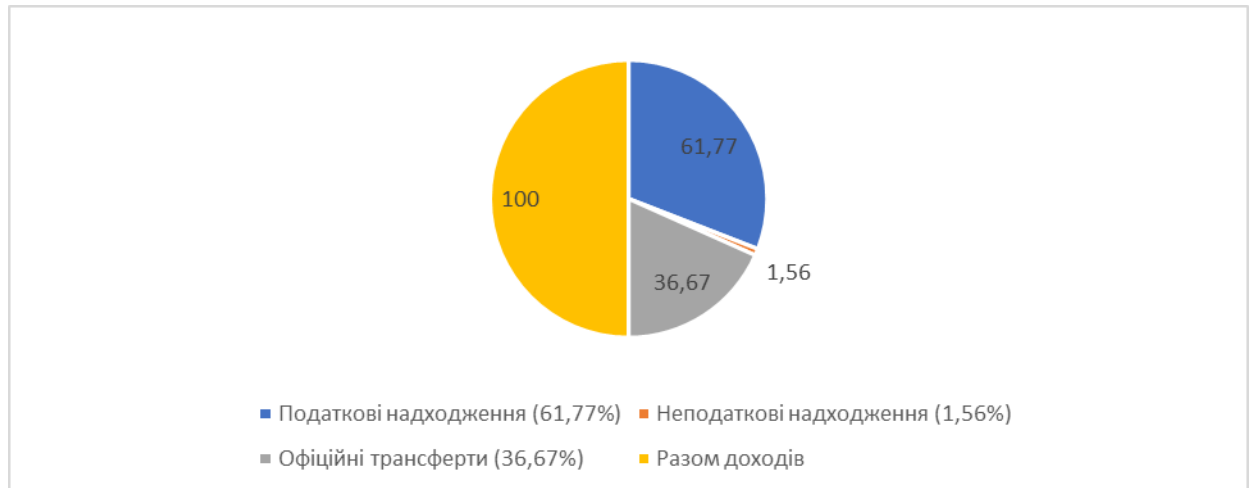

Рис. 2.3. Структура доходів Рівнянської територіальної громади за 2021 рік

Так, найбільшу питому вагу у надходженнях до місцевого бюджету Рівнянської територіальної громади складають податкові надходження (61,77%). Друге місце посідають офіційні трансферти – 36,67%, а третє – неподаткові надходження, питомою вагою 1,56%.

Використовуючи дані планового бюджету доходів Рівнянської територіальної громади на 2021 рік проаналізуємо рівень виконання бюджету за допомогою таблиці 2.19.

Таблиця 2.19

Аналіз планових і фактичних доходів бюджету
Рівнянської сільської ради за 2021 рік

Найменування згідно з Класифікацією доходів бюджету	План	Факт	Абсолютне відхилення, грн.	Ступінь виконання плану, %
Податкові надходження	52570900	61235188	8664288	116,48

Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податків у вигляді заробітної плати	15812400	19383064	3570664	122,58
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податків інших ніж заробітна плата	9008700	12484687	3475987	138,58
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	999600	837781	-161819	83,81
Податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	0	74	74	100,00
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	52000	23980	-28020	46,12
Внутрішні податки на товари та послуги	843500	1039456	195956	123,23
Податок на майно	13633500	14838756	1205256	108,84
Єдиний податок	12183700	12578788	395088	103,24
Інші податки (екологічний податок, надходження від розміщення відходів)	37500	48602	11102	129,61
Неподаткові надходження	356600	1548575	1191975	434,26
Доходи від власності та підприємницької діяльності	500	38046	37546	7609,20
Плата за надання адміністративних послуг	133900	256422	122522	191,50
Інші надходження	0	42411	42411	100,00
Власні надходження бюджетних установ	190000	1211696	1021696	637,73
Доходи від операцій з капіталом	0	400	400	100,00
Офіційні трансферти	37165147	36347505	-817642	97,80
Разом доходів	90092647	99131668	9039021	110,03

Отже, у 2021 році загальне перевиконання плану по надходженням до бюджету склало 110,03%, тобто план перевиконано на 10,03%, тобто заплановано 90092647,0 грн., а фактично надійшло – 99131668,0 грн.

Виконання бюджету Рівнянської територіальної громади склалось за рахунок перевиконання плану зі сплати податку на доходи фізичних осіб на 6884832,0 грн. Також вагомий вплив справили надходження неподаткових платежів. Перевиконання плану відбулось на 1191975,0 грн., або майже втричі.

Трансферти з державного бюджету за 2021 рік загального фонду бюджету Рівнянської територіальної громади склали 32521,9 тис.грн. або 33,8% від загальної суми дохідної частини. Освітньої субвенції отримано у сум 31203,2 тис.грн., базової дотації – 35,9 тис.грн., субвенції на здійснення заходів соціально-культурного розвитку – 900,0 тис.грн., субвенції на придбання житла дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування – 382,8 тис.грн.

Проте, трансферти з обласного бюджету загального фонду Рівнянської територіальної громади не були виконані у запланованому обсязі на 817642,0 грн., або 2,2%. При цьому, вони склались з дотацій для фінансування закладів освіти та охорони здоров'я у сумі 778,8 тис.грн., субвенцій для надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами розміром 63,6 тис.грн., субвенції на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» - 305,6 тис.грн., субвенції на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я – 303,8 тис.грн. Крім того, до загального фонду бюджету досліджуваної установи залучено кошти іншої субвенції з бюджету Ганнівської сільської територіальної громади у сумі 823,8 тис.грн. та районного бюджету – 50,0 тис.грн.

До спеціального фонду бюджету Рівнянської територіальної громади надійшло коштів 1264,1 тис.грн. Трансферти з державного бюджету до спеціального фонду бюджету сільської громади склали 1500,0 тис.грн. – субвенція на здійснення заходів соціально-культурного розвитку громади.

Заплановані видатки бюджету Рівнянської сільської територіальної громади за 2021 рік представлені у Розподілі видатків бюджету громади на 2021 рік (додаток Л). Звернімо увагу на те, що загальна сума видатків дорівнює сумі запланованих доходів і становить 90092647 грн. Фактичні видатки бюджету досліджуваної територіальної громади відображені у додатку Л1. За допомогою таблиці 2.20 проаналізуємо видатки бюджету Рівнянської територіальної громади за 2021 рік.

Таблиця 2.20

Аналіз планових і фактичних видатків бюджету
Рівнянської територіальної громади за 2021 рік

Функціональна класифікація видатків	План	Факт	Абсолютне відхилення, грн.
Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної сільської ради	12414600	8883970	3530630
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місто Київ), селищах, селах, територіальних громадах		830924	-830924
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місто Київ), селищах, селах, територіальних громадах		1779166	-1779166
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місто Київ), селищах, селах, територіальних громадах		1323866	-1323866
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місто Київ), селищах, селах, територіальних громадах		866801	-866801
Проведення місцевих виборів	146000	146000	0
Надання дошкільної освіти	11722000	12161933	-439933
Надання загальної середньої освіти за рахунок коштів місцевих бюджетів	13499700	15487017	-1987317
Надання загальної середньої освіти за рахунок освітньої субвенції	35542800	28850686	6692114
Надання спеціальної освіти мистецькими школами	1159100	1781911	-622811
Інші програми, заклади та заходи у сфері освіти	3105100	1188584	1916516
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти		2340731	-2340731
Інші програми та заходи у сфері освіти		1434990	-1434990
Співфінансування заходів, що реалізуються за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевими бюджетами на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа»		73775	-73775
Виконання заходів, спрямованих на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» за рахунок субвенції з державного бюджету місцевими бюджетами		305543	-305543
Надання освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевими бюджетами на надання державної підтримки особам з ООП	42156	63547	-21391
Надання освіти за рахунок залишку коштів за субвенцією з державного бюджету місцевими бюджетами на надання державної підтримки особам з ООП		5664	-5664

Централізовані заходи з лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет	270600	303850	-33250
Надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, особам та дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги	49000	110722	-61722
Інші видати на соціальний захист ветеранів війни та праці		7200	-7200
Організація та проведення громадських робіт	100000		100000
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	3110500	3049999	60501
Інші заходи у сфері соціального захисту та соціального забезпечення	416300	682603	-266303
Забезпечення діяльності бібліотек	920300	1054414	-134114
Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	2707800	2707441	359
Інші заходи в сфері культури та мистецтва	15000		15000
Підтримка спорту вищих досягнень та організацій, які здійснюють фізкультурно-спортивну діяльність в регіоні	30000	12790	17210
Організація благоустрою населених пунктів	550000	785957	-235957
Інші заходи, пов'язані з економічною діяльністю	1340000	3498735	-2158735
Забезпечення діяльності місцевої пожежної охорони	1123700	1123431	269
Інші субвенції з місцевого бюджету		2045965	-2045965
Охорона та раціональне використання природних ресурсів	1579100		1579100
Заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха		21400	-21400
Субвенція з державного бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів		31634	-31634
Надання пільг окремим категоріям громадян з оплати послуг зв'язку		635	-635
Усього	89843756	92961884	-3118128

Отже, видатки бюджету Рівнянської територіальної громади за 2021 рік виконані у сумі 97860,0 тис.грн., що складає 96,6% уточнених річних бюджетних призначень, з них видатки загального фонду – 62961,9 тис.грн., спеціального фонду – 4898,1 тис.грн., з них бюджет розвитку – 3574,2 тис.грн.

Видатки загального фонду на «Державне управління» у 2021 році склали 13830,7 тис.грн. при уточненому плані 13903,2 тис.грн., що складає 99,5% уточнених річних бюджетних призначень, у т.ч. видатки на

проведення місцевих виборів склали 146,0 тис.грн. Видатки на оплату праці і нарахування на заробітну плату склали 12369,2 тис.грн., на енергоносії – 312,0 тис.грн.

Видатки загального фонду у галузі «Освіта» становили 63694,4 тис.грн., при уточненому плані 66314,8 тис.грн., що складає 96,0% уточнених річних бюджетних призначень, та спеціального фонду у сумі 1313,8 тис.грн. при уточненому плані 1370,2 тис.грн., що складає 95,9% уточнених річних бюджетних призначень, з них бюджет розвитку становить 79,9 тис.грн. Видатки на оплату праці і нарахування на заробітну плату становили 51397,0 тис.грн., на продукти харчування – 1962,6 тис.грн., на енергоносії – 5333,1 тис.грн.

У 2021 році було закуплено вугілля, дрова та пелети на опалювальний сезон 2021-2022 року. Відповідно дошкільні заклади освіти забезпечені паливом на 100,0%, а заклади загальної середньої освіти на 70,0%.

Протягом 2021 року із бюджету Рівнянської територіальної громади виділялись кошти на харчування у дошкільних навчальних закладах на 1 дитину в день 42,0 грн. та учнів в закладах загальної середньої освіти на 1 учня в день 23,0 грн. Видатки загального фонду на «Надання дошкільної освіти» становлять 12161,9 тис.грн., при уточненому плані 12202,0 тис.грн., що складає 99,7% уточнених річних бюджетних призначень та спеціального фонду у сумі 358,1 тис.грн. при уточненому плані 391,8 тис.грн., що складає 91,4% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 9833,2 тис.грн., на продукти харчування – 802,6 тис.грн., на енергоносії – 889,3 тис.грн.

Видатки загального фонду на «Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти» становили 15487,0 тис.грн., при уточненому плані 15695,9 тис.грн., що становить 98,7% уточнених річних бюджетних призначень та спеціального фонду у сумі 866,6 тис.грн. при уточненому плані 875,7 тис.грн., що складає 99,0% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на заробітну

плату склали 8739,1 тис.грн., на продукти харчування – 1160,0 тис.грн., на енергоносії – 4354,4 тис.грн.

За рахунок освітньої субвенції з державного бюджету на «Надання загальної середньої освіти закладами середньої освіти» для оплати праці та нарахувань на неї педагогічним працівникам закладів середньої освіти спрямовані у сумі 28850,7 тис.грн.

Залишок освітньої субвенції, що утворився станом на 01 січня 2021 року у сумі 1861,8 тис.грн. спрямовано на: придбання обладнання та поточний ремонт системи вентиляції харчоблоку Рівнянського ліцею №5 – 246,9 тис.грн., придбання та встановлення металопластикових вікон у Рівнянському ліцеї №5 – 78,2 тис.грн., поточний ремонт покрівлі Рівнянського ліцею №5 – 73,3 тис.грн., придбання матеріалів та поточний ремонт внутрішніх туалетів Рівнянського ліцею №2 – 496,7 тис.грн., придбання металопластикових дверей аварійного виходу у Рівнянському ліцеї №2 – 14,0 тис.грн., поточний ремонт котельні зі встановленням опалювального котла Комишуватського ліцею – 99,8 тис.грн., поточний ремонт системи теплопостачання Іванівського ліцею – 33,2 тис.грн., придбання циркуляційного насосу в Іванівській ліцей - 38,0 тис.грн., придбання металопластикових конструкцій та поточний ремонт внутрішнього туалету Іванівського ліцею – 135,4 тис.грн., поточний ремонт покрівлі Іванівського ліцею -31,6 тис.грн., поточний ремонт мережі теплопостачання Новоєгорівської ЗШ – 42,6 тис.грн.

Видатки загального фонду на «Надання спеціальної освіти мистецькими школами» становлять 1188,6 тис.грн., при уточненому плані 1191,4 тис.грн., що складає 99,8% уточнених бюджетних призначень, та спеціального фонду у сумі 22,8 тис.грн. при уточненому плані 22,8 тис.грн., що складає 100,0% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці та нарахування на неї склали 1148,5 тис.грн, на енергоносії – 33,4 тис.грн.

Видатки загального фонду на «Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти», а саме на утримання КУ «Центр обслуговування закладів соціально-культурної сфери» становлять 2340,7 тис.грн., при уточненому плані 2341,1 тис.грн., що складає 99,9% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 2077,3 тис.грн., на енергоносії - 55,9 тис.грн.

Видатки загального фонду на «Інші програми та заходи у сфері освіти» становлять 1435,0 тис.грн., при уточненому плані 1442,0 тис.грн., що складає 99,5% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці та нарахування на неї склали 684,9 тис.грн. Надано одноразову допомогу дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування після досягнення 18-річного віку – 4 дітям на суму 7,3 тис.грн.

Видатки на «Охорону здоров'я» за рахунок субвенції з місцевого бюджету на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету, а саме на лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет склали 303,8 тис.грн., при уточненому річному плані 303,8 тис.грн.

На утримання КУ «Центр надання соціальних послуг» використано кошти на суму 3050,0 тис.грн., з них за рахунок іншої субвенції з бюджету Ганнівської сільської територіальної громади у сумі 617,4 тис.грн. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 2914,1 тис.грн.

Видатки загального фонду на галузі «Культура і мистецтво» склали 3761,9 тис.грн., при уточненому річному плані 3830,9 тис.грн., що складає 98,2% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки спеціального фонду склали 62,8 тис.грн. при уточненому річному плані 67,4 тис.грн., що становить 93,2% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці та нарахування на неї склали 3155,1 тис.грн., на енергоносії – 326,9 тис.грн.

Видатки загального фонду на «Забезпечення діяльності бібліотек» становлять 1054,4 тис.грн., при уточненому плані 1077,1 тис.грн., що складає

97,9% уточнених бюджетних призначень та спеціального фонду у сумі 13,1 тис.грн. при уточненому плані 15,9 тис.грн., що складає 82,4% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 895,6 тис.грн., на енергоносії – 104,2 тис.грн.

Видатки загального бюджету на «Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів» становлять 2707,4 тис.грн., при уточненому плані 2753,8 тис.грн., що складає 98,3% уточнених річних бюджетних призначень та спеціального фонду у сумі 49,7 тис.грн. при уточненому плані 51,5 тис.грн., що складає 96,5% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 2259,6 тис.грн., на енергоносії – 222,7 тис.грн.

Видатки бюджету Рівнянської територіальної громади на галузь «Житлово-комунальне господарство» по загальному фонду склали 786,0 тис.грн., при уточненому річному плані 825,3 тис.грн., що становить 95,2% уточнених річних бюджетних призначень та по спеціальному фонду – 443,9 тис.грн. при уточненому річному плані 450,9 тис.грн., що становить 98,4% уточнених річних бюджетних призначень.

На «Організацію благоустрою населених пунктів» по загальному фонду використано кошти у сумі 786,0 тис.грн., по спеціальному фонду 61,1 тис.грн., у т.ч. бюджет розвитку 42,0 тис.грн.

Видатки бюджету на галузь «Економічна діяльність» по загальному фонду бюджету виконані у сумі 3498,7 тис.грн., при уточненому річному плані 3513,2 тис.грн., що становить 99,6% уточнених річних бюджетних призначень та по спеціальному фонду – 2388,9 тис.грн., при уточненому річному плані 2666,2 тис.грн., що становить 89,6% уточнених річних бюджетних призначень.

На «Виконання інвестиційних проектів в рамках здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій» по спеціальному фонду (бюджет розвитку) використано кошти у сумі 2339,1 тис.грн. при уточненому плані 2616,2 тис.грн., виконання становить 89,4%. Кошти

спрямовані на: капітальний ремонт покрівлі Рівнянської сільської бібліотеки для дорослих у сумі 1339,6 тис.грн. (у т.ч. за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій у сумі 1222,9 тис.грн. при уточненому плані 1500,0 тис.грн., що становить 81,5%); придбання сталевих веж Рожноського у сумі 999,5 тис.грн. (у т.ч. за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій 900,0 тис.грн.).

Субвенція загального фонду спрямована на: фінансову підтримку комунального некомерційного підприємства «Новоукраїнська центральна районна лікарня» - 500,0 тис.грн., фінансову підтримку комунального некомерційного підприємства «Центр первинної медико-санітарної допомоги» - 1205,4 тис.грн., співфінансування проект «Спорт об'єднує» - 244,5 тис.грн., утримання трудового архіву – 84,6 тис.грн., забезпечення навчання учнів с.Вишневе у закладах загальної середньої освіти с. Онікієве – 11,5 тис.грн. та субвенція спеціального фонду (бюджет розвитку) спрямована на: співфінансування з бюджету на придбання ноутбуків – 3,7 тис.грн., придбання твердопаливного котла для Рівнянської спеціальної школи Кіровоградської обласної ради – 15,0 тис.грн.

За 2021 рік забезпечено своєчасні розрахунки із виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ, розрахунки за спожиті бюджетними установами енергоносії та комунальні послуги згідно із виставленими рахунками у визначені договорами строки, не допускаючи прострочення кредиторської заборгованості.

На основі документу, який відображає доходи Рівнянської сільської територіальної громади на 2022 рік (додаток М) проаналізуємо їх рівень виконання, порівнюючи з фактичними показниками (додаток М1) за допомогою таблиці 2.21.

Таблиця 2.21

Аналіз планових і фактичних доходів бюджету
Рівнянської сільської ради за 2022 рік

Найменування згідно з Класифікацією доходів бюджету	План	Факт	Абсолютне відхилення, грн.	Ступінь виконання плану, %
Податкові надходження	59889600	64096885	4207285	107,03
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податків у вигляді заробітної плати	19700000	21842374	2142374	110,87
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податків інших ніж заробітна плата	11200000	12913360	1713360	115,30
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	1000000	1495931	495931	149,59
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	50500	16899	-33601	33,46
Внутрішні податки на товари та послуги	871000	1310256	439256	150,43
Податок на майно	14610000	15174417	564417	103,86
Єдиний податок	12419000	11326024	-1092976	91,20
Інші податки (екологічний податок, надходження від розміщення відходів)	37500	17284	-20216	46,09
Неподаткові надходження	358800	5151607	4792807	1435,79
Доходи від власності та підприємницької діяльності	500	51663	51163	10332,60
Плата за надання адміністративних послуг	136000	81560	-54440	59,97
Власні надходження бюджетних установ	190000	4846029	4656029	2550,54
Доходи від операцій з капіталом		575	575	
Офіційні трансферти	40581200	36989898	-3591302	91,15
Разом доходів	100829600	106238965	5409365	105,36

На рис. 2.3. зобразимо структуру доходів Рівнянської сільської територіальної громади за 2022 рік у вигляді діаграми.

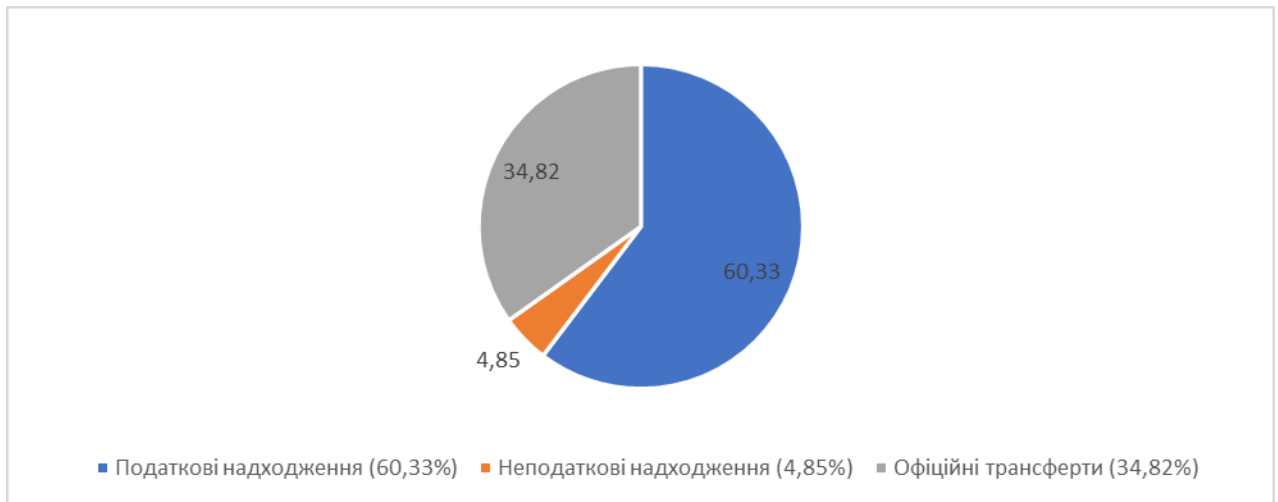

Рис. 2.4. Структура доходів Рівнянської територіальної громади за 2022 рік

Так, з таблиці 2.21 та рис. 2.21 видно, що найбільшу питому вагу у загальній величині доходів Рівнянської територіальної громади складають податкові надходження – 60,33%, на другому місці – офіційні трансфери з державного та міського бюджетів (34,82%), на третьому – неподаткові надходження – 4,85%.

За 2022 рік надходження податків, зборів та інших платежів до загального та спеціального фонду бюджету сільської територіальної громади с. Рівне склали 64098,9 тис.грн., або 107,03% до плану.

До загального фонду бюджету Рівнянської територіальної громади надійшло 10624,0 тис.грн., до спеціального 4868,9 тис.грн. Порівняно з плановими показниками план виконано на 105,36%.

Виконання плану бюджету Рівнянської територіальної громади склалось за рахунок перевиконання плану зі сплати податку на доходи фізичних осіб на 4351,7 тис.грн.; плати за землю на 529,8 тис.грн.; акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів на суму 324,7 тис.грн.; акцизного податку з реалізації виробниками та/або імпортерами, у т.ч. в роздрібній торгівлі тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах на 247,4 тис.грн., адміністративних штрафів та інших санкцій на 51,2 тис.грн.; надходження від

орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває у комунальній власності на 48,7 тис.грн.; транспортного податку на 20,5 тис.грн., податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки на 14,2 тис.грн. Також, на виконання бюджету сільської територіальної громади вплинуло надходження незапланованих інших надходжень на суму 77,9 тис.грн.

Трансферти з державного бюджету за 2022 рік склали 36040,5 тис.грн., або 35% від загальної суми бюджетних надходжень. Освітньої субвенції отримано 35525,8 тис.грн., базової дотації – 3514,7 тис.грн.

Трансферти з місцевого бюджету (обласний бюджет) до загального фонду Рівнянської територіальної громади склали 50,9 тис.грн., або 0,1% від загальної суми доходної частини.

До спеціального фонду сільської територіальної громади надійшло коштів у сумі 4868,9 тис.грн. Основними джерелами спеціального фонду є власні надходження бюджетних установ – 4846,0 тис.грн. (99,5% від загального обсягу) та екологічний податок – 17,3 тис.грн. (0,4%).

Заплановані видатки бюджету Рівнянської сільської територіальної громади на 2022 рік представлені у Розподілі видатків бюджету громади на 2022 рік (додаток Н). Звернімо увагу на те, що загальна сума видатків дорівнює сумі запланованих доходів і становить 90092647 грн. Фактичні видатки бюджету досліджуваної територіальної громади відображені у додатку Н1. За допомогою таблиці 2.22 проаналізуємо видатки бюджету Рівнянської територіальної громади за 2021 рік.

Таблиця 2.22

Аналіз планових і фактичних видатків бюджету
Рівнянської територіальної громади за 2022 рік

Функціональна класифікація видатків	План	Факт	Абсолютне відхилення, грн.
Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної сільської ради	8600500	8781684	181184

Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місто Київ), селищах, селах, територіальних громадах	984980	972657	-12323
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місто Київ), селищах, селах, територіальних громадах	905982	905969	-13
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місто Київ), селищах, селах, територіальних громадах	1866820	1899731	32911
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місто Київ), селищах, селах, територіальних громадах	1545100	1476787	-68313
Надання дошкільної освіти	13340635	11934454	-1406181
Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти	51635320	51577331	-57989
Оздоровлення та відпочинок дітей	120000		-120000
Надання спеціальної освіти мистецькими школами	1288390	1278062	-10328
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти	2450770	2572208	121438
Інші програми та заходи у сфері освіти	1471375	1450333	-21042
Надання освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевими бюджетами на надання державної підтримки особам з ООП	56000	48847	-7153
Надання освіти за рахунок залишку коштів за субвенцією з державного бюджету місцевими бюджетами на надання державної підтримки особам з ООП		2100	2100
Надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, особам та дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги	170000	91015	-78985
Інші видати на соціальний захист ветеранів війни та праці		3600	3600
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	3560600	3386510	-174090
Інші заходи у сфері соціального захисту та соціального забезпечення	613000	398618	-214382
Забезпечення діяльності бібліотек	1032848	1267042	234194
Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	2998080	3082279	84199
Інші заходи в сфері культури та мистецтва	15000		-15000
Підтримка спорту вищих досягнень та організацій, які здійснюють фізкультурно-спортивну діяльність в регіоні	37700		-37700
Організація благоустрою населених пунктів	736000	283669	-452331
Інші заходи, пов'язані з економічною діяльністю	3850000	4102000	252000
Забезпечення діяльності місцевої пожежної охорони	1220300	1163884	-56416
Інші субвенції з місцевого бюджету	1751100	3536941	1785841

Здійснення заходів із землеустрою	350000		-350000
Субвенція з державного бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів		179239	179239
Надання пільг окремим категоріям громадян з оплати послуг зв'язку	1600		-1600
Усього	100602100	100394960	-207140

Слід додати, що в Пояснювальній записці про виконання бюджету сільської територіальної громади за 2022 рік зазначено, що видатки бюджету були уточнені і збільшені до 106668,5 тис.грн., з них видатки загального фонду – 100395,0 тис.грн., спеціального фонду – 6273,5 тис.грн., з них бюджету розвитку – 1527,9 тис.грн.

Протягом року на захищені видатки загального фонду спрямовано 90281,8 тис.грн., що складає 89,9% від загального обсягу видатків, у т.ч. на оплату праці з нарахуваннями на неї – 76653,4 тис.грн. (84,9%), енергоносії – 8325,3 тис.грн. (9,2%), медикаменти – 25,0 тис.грн. (0,02%), харчування – 1047,3 тис.грн. (1,2%); соціальний захист – 514,6 тис.грн. (0,6%) та поточні трансфери з місцевого бюджету – 3716,2 (4,1%). Із загального фонду бюджету до бюджету розвитку (спеціального фонду) передано 1281,9 тис.грн., у т.ч. за рахунок залишку освітньої субвенції 100,3 тис.грн.

Станом на 01 січня 2023 року дебіторська заборгованість загального та спеціального фондів відсутні; кредиторська заборгованість загального фонду становить 101,4 тис.грн., спеціального фонду – 3,7 тис.грн.

Видатки загального фонду на галузь «Державне управління» у 2022 році склали 14036,8 тис.грн. при уточненому плані 14289,0 тис.грн., що складає 98,2% уточнених річних бюджетних призначень, видатки спеціального фонду (бюджету розвитку) склали 87,0 тис.грн. Видатки на оплату праці та нарахування на неї 12809,9 тис.грн.; на енергоносії 470,1 тис.грн.

Видатки загального фонду у галузі «Освіта» становлять 68863,3 тис.грн., при уточненому плані 69180,6 тис.грн., що складає 99,5% уточнених річних бюджетних призначень; спеціального фонду у сумі 3574,9 тис.грн.

при уточненому плані 3709,4 тис.грн., що складає 96,4% уточнених річних бюджетних призначень, з них бюджету розвитку – 234,3 тис.грн. Видатки на оплату праці та нарахувань на неї склали 56070,6 тис.грн., на продукти харчування – 1047,3 тис.грн., на енергоносії – 7161,5 тис.грн.

У 2022 році закуплено вугілля, дрова та пелети на опалювальний сезон 2022-2023 року, тому заклади освіти забезпечені паливом на 100,0%.

Протягом 2022 року для дошкільних закладів освіти, а саме:

- для Рівнянського ЗДО №1 придбано насос циркулярний із водоміром на суму 6,4 тис.грн., електролічильник на суму 3,6 тис.грн., два бойлери на суму 16,4 тис.грн. та комп'ютер на суму 25,0 тис.грн.;
- для Рівнянського ЗДО №2 придбано лічильник води на суму 4,1 тис.грн., екран та проектор на суму 15,7 тис.грн., комп'ютер на суму 25,0 тис.грн., генератор на суму 45,0 тис.грн., встановлено тривожну кнопку на суму 6,8 тис.грн., виготовлено проектно-кошторисну документацію на пожежну сигналізацію на суму 12,0 тис.грн.;
- для Семенастого ЗДО придбано електроплиту на суму 15,5 тис.грн., ноутбук на суму 22,0 тис.грн., проведено ремонт теплового насосу на суму 7,9 тис.грн.;
- для Малопомічнлянської ЗДО придбано ноутбук на суму 22,0 тис.грн., проведено поточний ремонт системи опалення на суму 29,3 тис.грн.;
- для Комишуватського ЗДО придбано двері металеві на суму 10,0 тис.грн., генератор на суму 45,0 тис.грн., проведено поточний ремонт димової труби на суму 72,8 тис.грн.

Протягом 2022 року для загальноосвітніх навчальних закладів, а саме для:

- для Рівнянського ліцею №2 придбано генератор вартістю 39,0 тис.грн., встановлено тривожну кнопку на суму 6,8 тис.грн., проведено поточний ремонт котельні із заміною котла та димової труби на суму 749,6 тис.грн., поточний ремонт підлоги на суму 286,2 тис.грн.,

поточний ремонт шкільного автобуса на суму 113,0 тис.грн., поточний ремонт генератора на суму 23,5 тис.грн.;

- для Рівнянського ліцею №5 придбано металеві двері на суму 11,5 тис.грн., насос, пульт і кульковий кран на суму 40,2 тис.грн., ноутбук на суму 22,3 тис.грн., встановлено тривожну кнопку на суму 6,8 тис.грн., проведено поточний ремонт та встановлено АПС на суму 428,0 тис.грн., придбано та встановлено металопластикові вікна на суму 87,3 тис.грн., проведено поточний ремонт котла на суму 10,0 тис.грн. та поточний ремонт тротуарної плитки на суму 327,2 тис.грн.;
- для Іванівського ліцею встановлено тривожну кнопку на суму 6,8 тис.грн., проведено поточний ремонт шкільного автобуса на суму 98,6 тис.грн., поточний ремонт підлоги на суму 115,3 тис.грн., придбано встановлено металопластикові вікна на суму 82,8 тис.грн.;
- для Малопомічянської філії придбано три комп'ютера суму 75,0 тис.грн., встановлено тривожну кнопку на суму 6,8 тис.грн., проведено поточний ремонт шкільного автобуса на суму 31,3 тис.грн.;
- для Новоєгорівської філії придбано металопластикові конструкції і металеві двері на суму 142,5 тис.грн., проведено поточний ремонт шкільного автобуса на суму 3,8 тис.грн., поточний ремонт насоса на суму 29,3 тис.грн.;
- для Комишуватського ліцею придбано металеві двері для укриття на суму 11,0 тис.грн., металопластикові вікна на суму 85,6 тис.грн., генератор на суму 39,0 тис.грн., встановлено тривожну кнопку на суму 6,8 тис.грн., проведено поточний ремонт шкільного автобуса на суму 37,6 тис.грн., стелі на суму 101,6 тис.грн., підлоги на суму 197,4 тис.грн. та заміну вентилятора у котельні на суму 14,0 тис.грн.

Видатки загального фонду на КПКВ 1021 «Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти» становлять 16799,3 тис.грн., при уточненому плані 17031,4 тис.грн., що складає 98,6% уточнених річних бюджетних призначень та спеціального фонду у сумі 3304,6 тис.грн. при

уточненому плані 3319,3 тис.грн., що складає 99,6% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 9348,5 тис.грн., на продукти харчування – 595,9 тис.грн., на енергоносії – 6192,1 тис.грн.

Видатки загального фонду за КПКВ 1080 «Надання спеціалізованої освіти мистецькими школами» становлять 1278,1 тис.грн., при уточненому плані 1317,3 тис.грн., що складає 97,0% уточнених річних бюджетних призначень, та спеціального фонду у сумі 5,7 тис.грн. при уточненому плані 25,0 тис.грн., що складає 22,8% уточнених бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 1197,2 тис.грн., на енергоносії 59,6 тис.грн.

Видатки загального фонду за КПКВ 1142 «Інші програми та заходи у сфері освіти» становлять 1450,3 тис.грн., при уточненому плані 1467,3 тис.грн., що складає 98,8% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 550,3 тис.грн. Надано одноразову допомогу дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування після досягнення 18-річного віку – 11 дітям на суму 19,9 тис.грн.

Видатки загального фонду бюджету Рівнянської територіальної громади на «Соціальний захист та соціальне забезпечення» за 2022 рік становлять 3879,8 тис.грн., при уточненому плані 3886,6 тис.грн., або 99,8% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки спеціального фонду склали 1403,1 тис.грн. при уточненому річному плані 1409,4 тис.грн., що становить 99,6% уточнених річних бюджетних призначень.

Видатки загального фонду за КПКВ 1141 «Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти», а саме на утримання КУ «Центр обслуговування закладів соціально-культурної сфери» становлять 2572,2 тис.грн., при уточненому плані 2572,5 тис.грн., що складає 100,0% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 2332,6 тис.грн., на енергоносії – 105,2 тис.грн.

Видатки загального фонду бюджету Рівнянської територіальної громади на «Соціальний захист та соціального забезпечення» за 2022 рік становлять 3879,8 тис.грн., при уточненому річному плані 3886,6 тис.грн., або 99,8% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки спеціального фонду склали 1403,1 тис.грн. при уточненому річному плані 1409,4 тис.грн., що становить 99,6% уточнених річних бюджетних призначень.

Кошти спрямовані на реалізацію сільських програм соціального захисту та соціальної підтримки окремих категорій населення у сумі 493,3 тис.грн.

Видатки загального фонду на галузь «Культура і мистецтво» склали 4349,3 тис.грн. при уточненому річному плані 4352,1 тис.грн., що складає 99,9% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки спеціального фонду склали 1,9 тис.грн. при уточненому річному плані 8,6 тис.грн., що становить 22,1% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці та нарахування на неї склали 3337,9 тис.грн., на енергоносії – 478,8 тис.грн.

Протягом року за рахунок коштів бюджету сільської територіальної громади придбано та встановлено вікна в Рівнянській сільській бібліотеці для дорослих на суму 167,4 тис.грн. та по Рівнянському сільському будинку культури придбано двері з металевими конструкціями, будматеріали для проведення поточного ремонту та проведено поточний ремонт закладу на суму 270,7 тис.грн.

Видатки загального фонду на КПКВ «Забезпечення діяльності бібліотек» становлять 1267,0 тис.грн. при уточненому плані 1267,7 тис.грн., що складає 99,9% уточнених річних бюджетних призначень та спеціального фонду у сумі 1,9 тис.грн. при уточненому плані 5,8 тис.грн., що складає 32,8% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці і нарахування на неї склали 895,6 тис.грн., на енергоносії - 144,1 тис.грн.

Видатки загального фонду КПКВ 4060 «Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших класичних

закладів» становлять 3082,3 тис.грн. при уточненому плані 3084,5 тис.грн., що складає 99,9% уточнених річних бюджетних призначень. Видатки на оплату праці на нарахувань на неї склали 2442,3 тис.грн., на енергоносії – 334,7 тис.грн.

Видатки бюджету сільської територіальної громади на галузь «Житлово-комунальне господарство» по загальному фонду склали 283,7 тис.грн. при уточненому річному плані 509,5 тис.грн., що становить 55,7% уточнених річних бюджетних призначень та по спеціальному фонду – 133,0 тис.грн. при уточненому річному плані 135,0 тис.грн., що становить 98,5% уточнених річних призначень.

За КПКВ «Організація благоустрою населених пунктів» по загальному фонду використано на суму 283,7 тис.грн., а по спеціальному – 133,0 тис.грн., у т.ч. з бюджету розвитку – 133,0 тис.грн.

Видатки загального фонду за КПКВ «7693 «Інші заходи, пов'язані з економічною діяльністю», а саме – фінансова підтримка Рівнянського сільського комунального підприємства становили 4102,0 тис.грн., що складає 100,0% уточнених річних бюджетних призначень та по спеціальному фонду – 70,0 тис.грн. (100,0% уточнених річних бюджетних призначень).

ЗА КПКВ 8130 «Забезпечення діяльності місцевої пожежної охорони» по загальному фонду використано коштів на суму 1163,9 тис.грн. при уточненому плані 1165,6 тис.грн., що складає 99,9% уточнених річних бюджетних призначень, а по спеціальному фонду – 82,8 тис.грн., при уточненому річному плані 84,7 тис.грн., що становить 97,8% уточнених річних бюджетних призначень.

Протягом 2022 року для вирішення найбільш гострих соціально-економічних проблем залучено кошти вільного залишку у сумі 5467,8 тис.грн., у т.ч. залишок коштів освітньої субвенції 2352,2 тис.грн. та залучено залишок коштів спеціального фонду у сумі 277,1 тис.грн., у т.ч. за рахунок залишку субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій на суму 277,1 тис.грн.

Трансферти з державного бюджету за 2022 рік бюджету Рівнянської територіальної громади склали 36040,5 тис.грн., або 35,5% від загальної суми дохідної частини. Освітньої субвенції отримано у сумі 32525,8 тис.грн., базової дотації – 3514,7 тис.грн.

Трансферти з місцевого бюджету (обласний бюджет) до загального фонду бюджету Рівнянської територіальної громади склали 50,9 тис.грн., або 0,1% від загальної суми дохідної частини. Субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами отримано 48,8 тис.грн., субвенції за рахунок залишку коштів субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, що утворився на початок бюджетного періоду – 2,1 тис.грн.

Субвенція загального фонду спрямована на:

- фінансову підтримку комунального некомерційного підприємства «Новоукраїнська міська лікарня» - 800,0 тис.грн.;
- фінансову підтримку комунального некомерційного підприємства «Центр первинної медико-санітарної допомоги» - 2247,9 тис.грн.;
- співфінансування проекту «Спорт об'єднує» 268,1 тис.грн.;
- утримання трудового архіву – 83,0 тис.грн.;
- співфінансування послуг поточного ремонту приміщення філії №2 Новоукраїнського міського палацу культури «Ювілейний», переданого у тимчасове користування для потреб територіальної оборони району військової частини А7344 – 138,0 тис.грн.;
- співфінансування на придбання шкільного автобуса для Рівнянського ліцею №2 – 674,8 тис.грн.

Субвенція загального фонду спрямована Головному управлінню національної поліції в Кіровоградській області у сумі 99,2 тис.грн.; четвертому Державному пожежно-рятувальному загону Головного управління Державної служби з надзвичайних ситуацій у Кіровоградській області у сумі 20,0 тис.грн. та військовій частині А2077 на суму 60,0 тис.грн.

На початок та на кінець року заборгованості загального та спеціального фондів відсутні.

Висновки до розділу 2

Розвиток економіки і соціальної сфери Рівнянської територіальної громади відбувається в межах основних показників програми економічного і соціального розвитку Рівнянської сільської ради.

Порядок діяльності Рівнянської сільської ради, її органів та посадових осіб регулюється Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» тощо.

На території громади наразі мешкає 10476 осіб. Середня густота населення 19 чол. на 1 кв.км. Загальна кількість дворів 4364. Виробництвом продукції на території громади займаються 134 сільськогосподарських підприємств, з яких 87 – фермерські господарства. На території громади рахується 1585 громадян, які одноосібно обробляють земельні паї. Загальна площа громади – 57065 га земель.

Доходи бюджету Рівнянської територіальної громади на 2022 рік, було заплановано у сумі 100829600,0 грн., у т.ч.: загальний фонд – 100602100,0 грн.; спеціальний фонд – 227500,0 грн. Прогнозні доходи Рівнянської сільської територіальної громади на 2023 рік розраховані у сумі 103810000,0 грн., у т.ч.: загальний фонд – 103577500,0 грн.; спеціальний фонд – 232500,0 грн.

Фінансовий відділ виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області відповідно до вимог Н(П)СБО «Подання фінансової звітності» складає та подає до відповідних контролюючих органів фінансову звітність, що складається з Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал та Приміток до річної фінансової звітності. Форма ведення бухгалтерського обліку у Фінансовому відділі виконавчого комітету

Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області – меморіальна.

За 2021 рік надходження податків і зборів, інших обов'язкових платежів та спеціального фондів бюджету Рівнянської територіальної громади склали 62784,2 тис.грн., або 104,2% відповідно до плану з урахуванням змін. До загального бюджету сільської громади надійшло власних коштів і закріплених доходів у сумі 61520,1 тис.грн. або 104,2% до запланованих показників з урахуванням змін. Порівняно з минулим роком надходження збільшились на 7872,3 тис.грн., або на 14,7%. У 2021 році загальне перевиконання плану по надходженням до бюджету склало 110,03%, тобто план перевиконано на 10,03%, тобто заплановано 90092647,0 грн., а фактично надійшло – 99131668,0 грн.

У 2022 році бюджеті асигнування збільшились на 159512,0 грн., або на 12%; збільшення трансфертів збільшилось на 2147045,0 грн., або майже на 103%. Це призвело до загального збільшення доходів досліджуваної установи на 2306557,0 грн. Поряд з цим і витрати досліджуваної установи збільшились. Слід додати, що у 2022 році дефіцит бюджету зменшився на 4066,0 грн. У 2022 році що найбільшу питому вагу у загальній величині доходів Рівнянської територіальної громади складають податкові надходження – 60,33%, на другому місці – офіційні трансферти з державного та міського бюджетів (34,82%), на третьому – неподаткові надходження – 4,85%. У Пояснювальній записці про виконання бюджету сільської територіальної громади за 2022 рік зазначено, що видатки бюджету були уточнені і збільшені до 106668,5 тис.грн., з них видатки загального фонду – 100395,0 тис.грн., спеціального фонду – 6273,5 тис.грн., з них бюджету розвитку – 1527,9 тис.грн.

На початок та на кінець 2022 року заборгованості загального та спеціального фондів відсутні.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ

ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

3.1. Напрямки поліпшення організації та методики обліку і контролю у фінансових відділах виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування

Поліпшення організації та методики обліку і контролю у фінансових відділах виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування є важливим завданням для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами та виконання різноманітних проєктів місцевими громадами задля покращення життя їх мешканців (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Напрямки поліпшення обліку і контролю
у фінансових відділах виконавчих комітетів
органів місцевого самоврядування

Напрямок	Заходи
Автоматизація обліку	Застосування сучасних програмних засобів для фінансового обліку та звітності
	Впровадження інтегрованих систем, які сприяють автоматизації процесів збору, обробки та аналізу фінансової інформації
Стандартизація облікових процесів	Розробка єдиних стандартів обліку та фінансової звітності для всіх підпорядкованих структур
	Визначення чітких процедур та політик для забезпечення єдності та стабільності у фінансовому управлінні
Підвищення кваліфікації персоналу	Проведення навчань та тренінгів для фахівців з фінансів та обліку
	Залучення експертів для консультацій та надання підтримки у вирішенні фінансових питань
Створення системи внутрішнього контролю	Впровадження ефективної системи внутрішнього контролю для виявлення та запобігання фінансовим ризикам та шахрайству
	Проведення регулярних аудитів для оцінки ефективності систем контролю
Впровадження ключових показників ефективності	Визначення ключових показників ефективності для оцінки роботи фінансових відділів
	Регулярний моніторинг та аналіз ключових показників ефективності для прийняття вчасних рішень та вдосконалення процесів

Напрямок	Заходи
Залучення громадськості та прозорість	Забезпечення доступу громадськості до інформації про фінансовий стан та використання бюджетних коштів
	Проведення публічних звітів та консультацій для залучення громадськості до процесу прийняття рішень
Партнерство та обмін досвідом	Встановлення партнерських відносин з іншими місцевими органами для обміну кращими практиками у сфері фінансового управління
	Участь у міжнародних форумах та конференціях для вивчення світового досвіду та впровадження новітніх підходів

Запропоновані у таблиці 3.1 заходи допоможуть покращити ефективність та прозорість у фінансовому управлінні місцевого самоврядування та забезпечать відповідність вимогам сучасного управління фінансовим забезпеченням органів місцевого самоврядування.

Як зазначено в першому розділі, в додатку 3 Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору» [69] представлено Приклад наказу про затвердження Положення про облікову політику. Проте, ми погоджуємось із думкою презентованою в [20, с. 17-19], що базовий Приклад наказу доречно доповнити деякими положеннями, що згруповано нами в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Положення, які доречно враховувати при розробці
Наказу про затвердження Положення про облікову політику
органами місцевого самоврядування

Розділ	Характеристика
Вартісна межа основних засобів	Органи місцевого самоврядування визначають вартісну межу розмежування основних засобів і малоцінних необоротних матеріальних активів у діапазоні 6000-20000 грн. Проте, за наявності відповідного обґрунтування, вартісна межа може збільшуватись (наприклад, до 25000 грн)
Вартісна межа малоцінних необоротних матеріальних активів	
Строки корисного використання	Типові строки корисного використання основних засобів наведені у Додатку 1 Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору» [69]. Типові строки корисного використання нематеріальних активів визначено у Додатку 2 Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору» [69].

Розділ	Характеристика
	Строки корисного використання, за необхідності, можуть переглядатись спеціальною комісією органу місцевого самоврядування. Відповідно до НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок» [54], зміна строку корисного використання та ліквідаційної вартості об'єкта основних засобів для суб'єктів державного сектору відображаються як зміни облікових оцінок
Ліквідаційна вартість	Приймається «в сумі, яку суб'єкт державного сектору очікує отримати від реалізації (ліквідації) основних засобів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією). Ліквідаційна вартість може дорівнювати нулю, якщо суб'єкт державного сектору не може достовірно визначити суму, яка очікується від реалізації (ліквідації) основних засобів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації)» [20, с. 17]
Порядок визначення інвентарних номерів для основних засобів	Інвентарний номер – це код, що ставиться на основний засіб та заноситься в його інвентарну картку. Зазвичай, він є ступеневий та включає номер рахунку основних засобів → номер підгрупи основних засобів → порядковий номер самого основного засобу в підгрупі. Проте, може бути будь-який порядок кодування
Порядок обліку інших необоротних активів за якими інвентарні номери не визначаються	Це стосується, як правило, малоцінних необоротних матеріальних активів (наприклад, бібліотечні фонди, білізна, постільні речі). За такими об'єктами, зазвичай, встановлюється лише номенклатурний номер самої групи, тобто фактично номер є, але він не персональний, оскільки такі речі не мають індивідуальних ознак. Однак можна передбачити інвентаризаційні номери для окремих груп малоцінних необоротних матеріальних активів (наприклад, у групу комп'ютерної/офісної техніки можна виділити ноутбуки, комп'ютери, монітори, сканери, принтери, службові мобільні телефони, якими користуються розпорядники коштів, адже дані речі мають такі індивідуальні ознаки, як свій технічний номер)
Порядок проведення інвентаризації	Передбачає визначення частоти проведення інвентаризацій та встановлення персонального складу інвентаризаційних комісій (склад краще затверджувати за посадами, ніж за прізвищами конкретних виконавців)
Одиниця аналітичного обліку запасів	За найменуванням – у Книзі складського обліку запасів викладається порядок їх кількісного обліку руху за найменуваннями, кількістю та номенклатурними номерами
	За однорідними групами (видами) – описуються склад груп запасів і критерії однорідності, а також порядок обліку за цими групами (видами)
Метод списання запасів	Згідно розділу IV НП(С)БОДС 123 «Запаси» обирається з-поміж методів середньозваженої собівартості, ідентифікованої собівартості або ФІФО. Зазначені методи рівнозначні, проте слід обирати той, що відповідає цілям обліку запасів чи зручніший (у т.ч. і для обліку списання паливно-мастильних матеріалів)

Розділ	Характеристика
Порядок розподілу транспортно-заготівельних витрат	Розподіл пропорційно витраченим запасам (за цього методу на кінець місяця можливий залишок ТЗВ)
	Повний розподіл між тими запасами, що залишилися та тими, що вибули
Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)	Чітко визначаються перелік і склад статей калькулювання з урахуванням специфіки діяльності
	Встановлюється база розподілу загальновиробничих витрат із урахуванням галузевої діяльності органу місцевого самоврядування
	Визначаються прямі: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, інші прямі витрати; змінні та постійні розподілені загальновиробничі витрати
	Розробляються типові калькуляційні картки виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)
Порядок аналітичного обліку активів і пасивів	Визначається цифровий діапазон аналітичного рахунка, що передбачає структуру аналітичних рахунків, єдині підходи до аналітичного обліку об'єктів, склад аналітичних звітних форм (як варіант, аналітика ведеться в розрізі джерел надходжень у діапазоні 10-16-значних номерів)

Із урахуванням особливостей діяльності органів місцевого самоврядування та з урахуванням їх галузевої специфіки також доцільно розкривати додаткові розділи в Наказі про затвердження Положення про облікову політику. Оскільки органи місцевого самоврядування ведуть бухгалтерський облік і складають фінансову звітність у відповідності з НП(С)БОДС, у частині облікової політики уточнення потребують наступні позиції:

- НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок» – визначається поріг суттєвості за необхідності виправлення у звітності помилок минулих періодів;
- НП(С)БОДС 124 «Доходи» та НП(С)БОДС 135 «Витрати» – уточнюється склад доходів і витрат, які належать до інших обмінних і необмінних операцій;
- НП(С)БОДС 127 «Зменшення корисності активів» – визначається сума очікуваного відшкодування активу, котрий не забезпечує надходження грошових коштів;
- НП(С)БОДС 129 «Інвестиційна нерухомість» – за умови неможливості

виділення інвестиційної нерухомості в окремий об'єкт, визначаються критерії її визнання;

- НП(С)БОДС 136 «Біологічні активи» – визначаються одиниці обліку біологічних активів.

Перегляд облікової політики доцільно здійснювати з 1 січня поточного року, а даний процес має бути обґрунтованим і саме тому повинна наводитися узагальнена інформація (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3

Порядок внесення змін до облікової політики
органами місцевого самоврядування відповідно

НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок»

Зміни	Вимоги
Випадки коли можуть вноситися зміни до облікової політики	Змінюються вимоги органу, який затверджує НП(С)БОДС або вимоги положення (статуту) органу місцевого самоврядування
	Відбувається перехід на застосування нового принципу бухгалтерського обліку
	Змінюється підхід до визнання або вимірювання події або господарської операції в межах одного принципу бухгалтерського обліку
	Зміни забезпечать достовірне відображення господарських операцій або подій у фінансовій звітності органу місцевого самоврядування
Не вважається зміною облікової політики	Прийняття нової облікової політики для господарських операцій або подій, які не були суттєвими або які не відбувались раніше
	Прийняття облікової політики для господарських операцій або подій, які відрізняються за змістом від попередніх господарських операцій або подій

Відповідно до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [64] кожна юридична особа, у т.ч. й органи місцевого самоврядування, має забезпечити ведення бухгалтерського обліку, безперервно із дня реєстрації підприємства до його ліквідації. Однією з форм ведення бухгалтерського обліку є або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером, або введення в штат посади бухгалтера.

У виконавчих органах місцевого самоврядування немає посади бухгалтера відповідно до постанови КМУ «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів

прокуратури, судів та інших органів» [80]. Стосовно посади головного бухгалтера, то така форма організації бухгалтерського обліку, як уведення посади головного бухгалтера без бухгалтерської служби до штату підприємства – не передбачена. Саме тому необхідно вводити посаду головного чи провідного спеціаліста, який буде відповідальний за ведення бухгалтерського обліку.

Ключовий нормативно-правовий акт, яким повинні керуватися органи місцевого самоврядування при розробці посадових інструкцій працівників, у т.ч. і бухгалтерської служби, є Наказ Нацагентства України з питань державної служби «Про затвердження Типових професійно-кваліфікаційних характеристик посадових осіб місцевого самоврядування» [75].

Так, для посад бухгалтерської служби: головного і провідного спеціаліста, спеціаліста I і II категорії, спеціаліста, кваліфікаційною вимогою є наявність вищої освіти не нижче ОКР бакалавра, але при цьому відсутня вимога з обов'язкової наявності стажу роботи. Професійне навантаження (завдання, повноваження та обов'язки) на зазначених посадах різняться.

На наш погляд, у будь-якій громаді, у структурі фінансового органу доцільно передбачити окремо посади працівників за напрямом доходів та видатків. Приклади посадових інструкцій для головного спеціаліста за напрямом доходів і видатків представлені в додатку А і Б відповідно.

Розробка пропозицій з удосконалення контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування є не менш важливою процедурою, адже від якості організації системи контрольно-перевірочних дій напряму залежить ефективність використання наявних ресурсів та дієвість запланованих у громадах програм і проєктів. При здійсненні контрольних заходів у частині фінансування діяльності органів місцевого самоврядування необхідно пам'ятати про низку змін, які внесено до бюджетного законодавства на період дії воєнного стану в Україні (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Зміни бюджетного законодавства у період дії воєнного стану,
які впливають на порядок контролю фінансування діяльності
органів місцевого самоврядування

Зміни	Суть
Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» [66]	«Зміни до місцевого бюджету вносяться рішеннями виконавчого комітету відповідної місцевої ради, місцевими державними адміністраціями, військово-цивільними адміністраціями або військовими адміністраціями без ухвалення відповідного рішення сесії місцевої ради» [20, с. 142]
	Не застосовується обмеження статті 78 Бюджетного кодексу України стосовно здійснення секвестру місцевого бюджету та/або розподілу вільних залишків, тобто за підсумками квартального звіту – 15% недовиконання
	Не діє норма стосовно обов'язковості погодження з відповідними комісіями місцевих рад із питань бюджету рішень виконавчого комітету/розпорядження голови адміністрації
Закон України «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України» [67]	Залишки субвенції з державного бюджету, що залишились на 01.01.2022 р. «відповідно до законодавства (крім субвенцій зі спеціального фонду, зокрема, на ремонт доріг) можуть бути витраченими на заходи територіальної оборони, задоволення продовольчих потреб цивільного населення, евакуацію/вивезення/переміщення цивільного населення із місцевості, де ведуться бойові дії, та небезпечних територій у безпечні місця, зокрема на оплату транспортних послуг, пально-мастильних матеріалів, облаштування місць розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання/перебування, оплату інших заходів, спрямованих на підтримку цивільного населення в умовах воєнного стану» [20, с. 142]
	Скасовано обмеження (не більше 1% обсягу видатків загального фонду) стосовно максимального розміру резервного фонду
	Не застосовуються положення статті 80 Бюджетного кодексу України стосовно дотримання визначених термінів подання звітності щодо виконання місцевих бюджетів
	Скасовано норму стосовно складання Бюджетної декларації, а також щодо прогнозів місцевих бюджетів у середньостроковому періоді
	Скасовано вимогу Бюджетного кодексу України щодо передачі коштів між загальним і спеціальним фондами бюджетів виключно в межах бюджетних призначень через прийняття рішень про місцеві бюджети або про внесення змін до них
	Вся державна допомога, що надана в період дії в Україні воєнного стану та протягом ще одного року після його скасування або припинення, вважається допустимою
Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання формування та	Військовим адміністраціям надано можливість приймати рішення, з дотриманням вимог статті 91 Бюджетного кодексу України, про внесення змін до місцевих (цільових) програм

Зміни	Суть
виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» [18]	Військовим адміністраціям надано можливість здійснювати без укладення договорів між місцевими бюджетами передачу коштів субвенцій
	Військовим адміністраціям надано можливість «перерахування коштів з місцевого бюджету державному бюджету для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України і забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державної незалежності України, її територіальної цілісності» [20, с. 143]
Постанова Кабінету Міністрів України «Тимчасовий порядок виділення та використання коштів з резервного фонду бюджету в умовах воєнного стану» [90]	Регламентувала, що порядок «виділення коштів з резервного фонду бюджету здійснюється за рішенням відповідно Кабінету Міністрів України, місцевої державної адміністрації, військової адміністрації, виконавчого органу відповідної ради, у якому визначаються: головний розпорядник бюджетних коштів, якому виділяються кошти з резервного фонду бюджету; напрям використання коштів з резервного фонду бюджету; обсяг коштів, що виділяються з резервного фонду бюджету; код програмної класифікації видатків та кредитування бюджету відповідно до напряму використання коштів резервного фонду бюджету та інші умови (щодо виділення, використання, ведення обліку, звітності) у разі необхідності» [90]. Проте, з 06.01.2023 р. дія [90] скасована Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання виконання Державного бюджету України у 2023 році в умовах воєнного стану» [17]
Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання виконання Державного бюджету України у 2023 році в умовах воєнного стану» [17]	

7 листопада 2023 р. було проведено Міжнародну конференцію «Реформа децентралізації: дорожня карта», яка відбулась «за участі урядовців, народних депутатів України, голів дипломатичних місій в Україні, представників Євросоюзу, Офісу Ради Європи, голів територіальних громад, представників міжнародних проєктів, лідерів міжнародних неурядових партнерських організацій та профільних експертів» [24]. Захід було організовано Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури (Мінінфраструктури), при підтримці ПРООН, Фонду Східна Європа, Програми «U-LEAD з Європою» та Проєктів DECIDE, EGAP, USAID «Говерла».

У рамках конференції «Реформа децентралізації: дорожня карта» було заявлено, що Мінінфраструктури вбачає за необхідне створення Реєстру рішень органів місцевого самоврядування. «Реєстр рішень органів місцевого

самоврядування необхідний для виконання одного із пріоритетних завдань реформи – забезпечення нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування» [24].

Запровадження системи нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування через створення відповідного Реєстру рішень, дозволить ухвалення та імплементація законопроекту «Про внесення змін до Закону України "Про місцеві державні адміністрації" та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні» [47], що «покликаний переформатувати місцеві державні адміністрації в органи префектурного типу і збалансувати інтереси усіх, хто зацікавлений, щоб закон не порушувався ні у відношенні до громадянина, ні у відношенні до органу влади» [24].

Автори запевняють, що «прийняття даного законопроекту дозволить продовжити другий етап реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, чим уніфікує і приведе повноваження місцевих державних адміністрацій у відповідність до Конституції України, а також сформує систему органів державної влади із забезпечення законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування, чим забезпечить реалізацію панування принципу верховенства права, гарантованого статтею 8 Конституції України, на території 1469 територіальних громад, 136 районів, 24 областей, міста Києва та Севастополя, а також Автономної Республіки Крим» [81]. Також автори законопроекту вважають, що створення Реєстру рішень органів місцевого самоврядування дозволить громадам стати більш відкритими і підзвітними, а також уможливить встановлення певних антикорупційних запобіжників.

3.2. Рекомендації з покращення фінансування діяльності органів місцевого самоврядування

Незважаючи, що реформа децентралізації в Україні активно розпочалась майже десять років назад і до повномасштабного вторгнення росії на нашу територію, вважалась доволі ефективною, й «досі, особливе значення мають та залишаються актуальними проблеми формування, розподілу та використання доходів бюджетів місцевого самоврядування, основними з яких є: існування протиріч та недоліків у нормативно-правових актах, що регулюють фінансову діяльність цих органів; високий рівень централізації; невідповідність між зобов'язаннями і доходами цих органів; нестабільність джерел формування доходів та відсутність дієвого механізму збільшення доходної частини бюджетів місцевого самоврядування; неефективне та нецільове використання цими органами доходів цих бюджетів» [5, с. 1].

В умовах сьогодення фінансова автономія органів місцевого самоврядування дозволяє забезпечити їх достатніми доходами через посилення ролі у фінансуванні видатків розвитку певних територій, що вимагає переосмислення існуючих принципів розподілу повноважень між відповідними ланками бюджетної системи та закріплення виконання функції соціального забезпечення переважно за державним бюджетом.

Фінансова діяльність органів місцевого самоврядування – це «діяльність щодо здійснення органами місцевого самоврядування визначених правовими нормами повноважень щодо планомірного формування, розподілу та ефективного використання фондів грошових коштів відповідного місцевого рівня для забезпечення виконання ними завдань та функцій, а також щодо управління суб'єктами господарювання комунальної форми власності. Визначено, що основними напрямками цієї діяльності є: бюджетна діяльність; діяльність у сфері оподаткування; діяльність у сфері місцевих запозичень та надання гарантій по кредитах комунальних суб'єктів господарювання; діяльність щодо надання пільг громадянам та суб'єктам

господарювання; діяльність щодо управління комунальними підприємствами, установами та організаціями» [5, с. 13].

Ми вважаємо, що вдосконалення фінансової діяльності органів місцевого самоврядування можливе через чітке визначення її принципів, ознак, особливостей та напрямків, за якими ця діяльність буде здійснюватись. Саме тому, ми пропонуємо визначити такі ознаки й особливості цієї діяльності:

- фінансова діяльність відрізняється від інших сфер діяльності тим, що формування й розподіл грошових коштів органами місцевого самоврядування зачіпає всі сфери і галузі місцевого управління;
- фінансова діяльність органів місцевого самоврядування обов'язково є плановою, оскільки базується на відповідних рішеннях про місцевий бюджет;
- за допомогою фінансової діяльності створюється матеріальна основа, що необхідна для якісного функціонування органів місцевого самоврядування, а також ефективного забезпечення розвитку міст, сіл і селищ;
- за своєю суттю і змістом фінансова діяльність є управлінською діяльністю;
- у процесі фінансової діяльності представники органів місцевого самоврядування контролюють роботу підконтрольних виконавчих органів та комунальних підприємств, установ, організацій задля ефективної реалізації їх функцій та виконання покладених на них завдань.

«Місцеві органи влади краще поінформовані про економічний розвиток власного регіону, стан житлово-комунального господарства, можливості додаткового акумулювання ресурсів, а також мають можливості ефективно впливати на них, в тому числі через бюджетний механізм. Передусім, це стосується збільшення доходів бюджетів за рахунок створення умов для підвищення економічної активності. Таким чином, більші фінансові

можливості самоврядування, спрямовані на стимулювання економічного розвитку, в поєднанні з відповідальністю за досягнуті результати, сприятимуть підвищенню економічного та податкового потенціалів регіонів і якості наданих суспільних послуг» [99, с. 43].

Удосконалення методів фінансування органів місцевого самоврядування пропонується здійснювати в залежності від стадій та напрямків їх фінансової діяльності [5, с. 13] (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5

Класифікація методів фінансування органів місцевого самоврядування

Стадія	Метод	
Стадія формування фондів коштів відповідного місцевого рівня	Метод обов'язкового формування фондів грошових коштів	
	Метод добровільного формування фондів грошових коштів	
	Метод добровільно-обов'язкового формування фондів грошових коштів	
Стадія розподілу	Метод самостійного розподілу:	фінансування (програмно-цільового фінансування; кошторисно-бюджетного фінансування, фінансової допомоги)
		кредитування
		боргових зобов'язань)
	Метод перерозподілу	
Стадія використання	Метод встановлення порядку використання грошових коштів, одержаних із відповідного фонду (загального та спеціального фонду)	
	Метод цільового призначення фондів грошових коштів	
	Метод установаження та дотримання відповідними органами місцевого самоврядування лімітів використання грошових коштів і фінансових нормативів	
	Метод установаження порядку та нормативів розподілу чистого прибутку комунальних підприємств	
Стадія контролю	Юридична оцінка документів	
	Інвентаризація	
	Арифметична і нормативна перевірка	
	Спостереження	
	Метод експертних оцінок тощо	

Наразі органи місцевого самоврядування не мають достатнього обсягу фінансових ресурсів, якими б вони могли розпоряджатися самостійно для виконання делегованих функцій та які б відповідали повністю їхнім повноваженням. Основними причинами цього є:

- високий ризик втручання держави шляхом широкого державного

нагляду, адже кількість власних повноважень органів місцевого самоврядування доволі обмежена та не відбувається потрібного розрізнення між делегованими і власними повноваженнями;

- багато дублюючих або незрозумілих, а тому, недостатньо фінансованих повноважень;
- більшість державних трансфертів складається із субвенцій;
- обмежена здатність отримання власних доходів;
- характер «спільних» податків (наприклад, у частині ПДФО незрозуміло, чи можуть органи місцевого самоврядування використовувати належну їм частку для фінансування власних повноважень, чи вони повинні ці кошти витратити на виконання відповідно до державних вимог делегованих повноважень);
- обмеження права приймати рішення окремими органами місцевого самоврядування при визначенні ставки місцевих податків і зборів та неможливість стягування податкових зобов'язань самотійно;
- недостатність об'єктивних, прозорих, справедливих та послідовних критеріїв виділення й розподілу державних коштів;
- часта та несподівана зміна законодавчої бази і державних рішень щодо фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування;
- недостатня стійкість системи фінансового вирівнювання (необхідно, щоб центральні державні органи на постійній і надійній основі забезпечили більшими обсягами фінансових ресурсів систему фінансового вирівнювання);
- замала кількість всебічних і прозорих консультацій з питань перерозподілу ресурсів;
- порушення принцип, що трансферти максимально не повинні бути цільовими.

Наразі в Україні система горизонтального вирівнювання розроблена неналежно. Першим кроком на шляху вдосконалення цієї системи має стати виключення із горизонтального фінансового вирівнювання районних

бюджетів. Крім того, всі дійсно фінансово спроможні громади мають робити відповідні внески у зміцнення слабших.

Одним із напрямків удосконалення фінансування органів місцевого самоврядування у частині формування власних доходів має бути їх діяльність у сфері оподаткування, «під якою слід розуміти діяльність цих органів щодо встановлення та справляння місцевих податків та зборів, яких закріплено за цими органами відповідно до Податкового кодексу України, адже органи місцевого самоврядування: по-перше, самостійно встановлюють ставки обов'язкових для встановлення на місцях податків та зборів; по-друге, самостійно приймають рішення щодо встановлення на відповідних адміністративно-територіальних одиницях зборів, що не є обов'язковими для встановлення, а також визначають ставки та порядок їх сплати у разі встановлення» [5, с. 10].

Надзвичайно важливо також оцінювати фінансову автономію органів місцевого самоврядування як за якісними, так і за кількісними показниками. Кількісні показники, що дозволяють визначити рівень фінансової автономії органів місцевої влади згруповано та представлено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

**Показники для оцінки рівня фінансової автономії
органів місцевого самоврядування**

Показник	Суть
Показник питомої ваги видатків на реалізацію власних повноважень	Встановлює обсяг функцій, які забезпечуються поза межами прямого державного контролю органами місцевого самоврядування
Показник питомої ваги обов'язкових видатків	Визначає обсяг завдань, які забезпечуються органами місцевої влади під контролем державної влади через встановлення і дотримання єдиних державних стандартів
Показник питомої ваги видатків на фінансування делегованих повноважень	Характеризує обсяг завдань державної влади, які делегуються для виконання органам місцевого самоврядування
Показник питомої ваги у доходах місцевих бюджетів власних доходів	Відображає ступінь залежності доходних джерел органів місцевої влади від їхньої власної діяльності та від прийнятих власних рішень й є найуніверсальнішим показником рівня фінансової самостійності місцевих бюджетів

Показник	Суть
Показник питомої ваги у доходах місцевих бюджетів власних і закріплених доходів	Визначає рівень самостійності місцевих бюджетів із урахуванням переданої державою їм додаткової доходної бази на довгостроковій основі
Показник питомої ваги доходів місцевих бюджетів від отриманих місцевих податків і зборів	Встановлює частину доходів місцевих бюджетів, що формуються за рахунок тих податків і зборів, які встановлюються органами місцевого самоврядування
Показник питомої ваги у доходах місцевих органів влади незв'язаних субсидій	Характеризує обсяги фінансової допомоги котра не обумовлюється конкретною метою та завданнями отриманої органами місцевого самоврядування від державної влади. Ця допомога може розглядатися як засіб зміцнення власної доходної бази органів місцевого самоврядування

Ми погоджуємось із думкою, що в Україні, «особливого значення набувають питання підвищення та зміцнення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування, а також вирішення таких завдань, як: удосконалення формування доходів бюджетів місцевого самоврядування шляхом збільшення частини власних податкових і неподаткових надходжень до відповідних бюджетів; зменшення частки трансфертів із державного бюджету; посилення зацікавленості органів місцевого самоврядування у зростанні їх доходної бази та зміцнення самостійності бюджетів місцевого самоврядування; створення усіх необхідних умов для законного та ефективного здійснення органами місцевого самоврядування фінансової діяльності, завдяки якій ці органи будуть спроможними розв'язувати будь-які соціально-економічні проблеми» [5, с. 1].

Виходячи з вище наведеного, можна стверджувати що покращення фінансування діяльності органів місцевого самоврядування є важливим завданням для забезпечення ефективного функціонування та виконання законодавчо визначених функцій на рівні місцевих громад, а також для реалізації запланованих інвестиційних проєктів і програм. У таблиці 3.7 представлено розроблені нами рекомендації для покращення фінансування діяльності органів місцевого самоврядування

Таблиця 3.7

**Рекомендації для покращення фінансування діяльності
органів місцевого самоврядування**

Рекомендація	Заходи
Аналіз та оптимізація бюджету	Проведення ретельного аналізу бюджету для ідентифікації можливостей оптимізації та раціоналізації видатків
	Звернення уваги на виявлення неефективних програм та дублювання функцій
Залучення доходів	Розвиток місцевих економічних проєктів для збільшення прибутковості місцевого бюджету
	Сприяння розвитку підприємництва та приваблення нових інвестицій
Розширення складу місцевих податків та зборів	Розгляд можливостей для впровадження нових місцевих податків чи зборів
	Застосування прозорих та справедливих механізмів стягнення місцевих податків і зборів
Зменшення залежності від державного бюджету	Спроба диверсифікації джерел фінансування, щоб зменшити ризик від змін у бюджетних програмах
	Розвиток місцевих економічних резервів та фондів
Партнерство та співпраця	Розгляд можливостей для партнерства з приватним сектором, громадськими організаціями та іншими місцевими органами для спільного фінансування проєктів
	Активне залучення до програм та ініціатив міжнародних та національних фондів
Ефективне використання субвенцій	Оцінка можливостей для збільшення обсягу субвенцій та грантів від уряду та інших джерел
	Чітке визначення пріоритетів та розробка бізнес-плану для ефективного використання отриманих коштів
Фінансова транспарентність	Забезпечення відкритості та доступності інформації про фінансовий стан місцевого бюджету для громадськості
	Проведення консультацій та обговорень з громадськістю стосовно бюджетних пріоритетів
Створення резервів	Формування фінансових резервів для покриття несподіваних і надзвичайних витрат або вразливих сфер
	Розробка стратегій управління ризиками та фінансовою стабільністю

Представлені нами заходи допоможуть забезпечити стабільне та ефективне фінансування діяльності органів місцевого самоврядування, сприятимуть розвитку місцевого громадського сектору та краще задовольнятимуть потреби місцевого населення.

Висновки до розділу 3

Порівняння принципів Європейської хартії місцевого самоврядування та ситуації в Україні показує, що в деяких аспектах органи місцевого самоврядування ще не мають достатньої фінансової автономії, а тому в цьому напрямку необхідна кропітка робота всіх рівнів державного і місцевого управління.

Поліпшення організації та методики обліку і контролю фінансування діяльності органів місцевого самоврядування передбачає здійснення таких заходів: діджиталізація та автоматизація облікових процесів (сучасні інформаційні технології та програмне забезпечення для автоматизації обліку дозволять підвищити ефективність, точність та швидкість обробки фінансової інформації); стандартизація та оптимізація облікових процесів (розроблені методики й стандарти обліку дозволять забезпечити єдність та порівнянність фінансової інформації на різних рівнях самоврядування); підвищення кваліфікації обліково-контрольного персоналу (навчання та тренінги фахівців є ключовим елементом успішної реалізації фінансових стратегій та процесів, що підвищить якість обліку та контролю); внутрішній контроль (ефективна система внутрішнього контролю є запорукою виявлення та управління фінансовими ризиками, а також попередженням можливих недоліків у фінансовій діяльності); використання ключових показників ефективності (дозволяє об'єктивно оцінювати роботу фінансових відділів органів місцевого самоврядування та визначати напрямки подальших поліпшень); прозорість та громадська участь (забезпечення прозорості та взаємодії з громадськістю є важливим чинником для встановлення довіри та легітимності фінансових рішень, що призводить до підвищення громадської підтримки); розвиток партнерства з різними суб'єктами, включаючи приватний сектор та громадські організації, може стати джерелом додаткового фінансування і надходження неочікуваних ресурсів для реалізації ефективних проєктів органами місцевого самоврядування.

ВИСНОВКИ

Стабільний розвиток окремих адміністративно-територіальних одиниць та національної економіки України у цілому, зумовлюється самостійністю і незалежністю органів місцевого самоврядування та якісним здійсненням ними законної й ефективної фінансової діяльності.

Фінансова компонента самостійності органів місцевого самоврядування є однією з найважливіших, адже фінансові можливості визначають реальні функції місцевої влади. Фінансова автономія органів місцевого самоврядування в Україні також є передумовою її демократичного розвитку. Економічно розвинені країни періодично проводять реформи, спрямовані на підвищення ролі та відповідальності місцевих громад у прийнятті рішень та реалізації програм, а тому зміни в організації та методиці обліку і контролю порядку фінансування органів місцевого самоврядування стають ключовими елементами цих реформ.

Фінансова автономія органів місцевого самоврядування є важливим елементом їхньої діяльності, що дозволяє забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів на місцевому рівні. Розвиток фінансової автономії пов'язаний із становленням історичних та політичних процесів, що призвели до визнання потреби гармонізації фінансів та розвитку місцевих громад. Виникнення фінансової автономії пов'язане з прийняттям та реформуванням законодавчої бази, яка регулює фінансові відносини на місцевому рівні та надає місцевим органам влади визначений рівень автономії.

Загальною метою обліку в органах місцевого самоврядування є забезпечення ефективного, прозорого та відповідального управління ресурсами для задоволення потреб громади та досягнення стратегічних цілей. Систематичний облік фінансових та матеріальних ресурсів дозволяє ефективно планувати, розподіляти та використовувати наявні бюджетні кошти та інші ресурси для реалізації стратегічних завдань органами

місцевого самоврядування. Облік забезпечує прозорість та відкритість в управлінні фінансами та ресурсами, що є важливим для підтримання довіри громадян до місцевих органів влади. Крім того, облік є необхідним елементом планування та бюджетування, адже дозволяє реалізувати стратегічне планування та визначити пріоритети для адекватного фінансового забезпечення.

Облік створює базу для внутрішнього контролю процесів фінансування діяльності органів місцевого самоврядування, що допомагає виявляти та управляти фінансовими ризиками, запобігає недостовірності та шахрайству. Якісне ведення обліку є важливим елементом для дотримання законодавства щодо фінансової та бюджетної діяльності місцевих органів. Належним чином організована система бухгалтерського обліку та звітності сприяє гармонізації та стандартизації фінансової інформації, що робить її більш доступною та зрозумілою для всіх зацікавлених сторін. За допомогою обліку можна визначити ефективність різних програм та проєктів, що дозволяє приймати якісні управлінські рішення. При цьому, облік фінансування діяльності органів місцевого самоврядування створює можливість для участі громади у процесах планування та моніторингу використання бюджетних коштів.

Система контролю фінансів є необхідною для виявлення можливих ризиків, шахрайства та ефективного управління фінансовими ресурсами. Внутрішній контроль є ключовим елементом системи, що забезпечує виявлення та управління ризиками внутрішнього характеру. Залучення аудиторських служб допомагає надати об'єктивну оцінку фінансової діяльності органів місцевого самоврядування. Наразі важливу роль у сфері контролю за фінансуванням діяльності органів місцевого самоврядування відіграють вони самі в особі міської, сільської і селищної рад, а також голів відповідних виконавчих органів таких рад і громадськості.

Практична частина дослідження проводилась на основі даних Рівнянської територіальної громади, що знаходиться за адресою: Кіровоградська обл., Новоукраїнський район, с. Рівне, вул. Центральна, б.

116. Код ЄДРПОУ 44131155. Код за КАТОТТГ (територія) UA35060210010013503. КОПФГ (організаційно-правова форма господарювання) 420 «Орган місцевого самоврядування». Код та назва відомчої класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів 037 «Орган з питань фінансів». КОДУ (орган державного у правління) 17284. КВЕД (вид економічної діяльності) 84.11 «Державне управління загального характеру».

Станом на кінець 2022 року кредиторська заборгованість, у тому числі прострочена, відсутня. Заборгованості з виплати заробітної плати немає. Заборгованість за оплату комунальних платежів та енергоносіїв також немає. Також відсутня заборгованість в органах державної казначейської служби щодо фінансових зобов'язань. Сума прибутку розміром 1476787,0 грн., зазначена у Звіті про фінансовий результат відповідає сумі у Звіті про надходження та використання коштів загального фонду.

Облік діяльності здійснює Фінансовий відділ виконавчого комітету Рівнянської сільської ради Новоукраїнського району Кіровоградської області, який відповідно до вимог Н(П)СБО «Подання фінансової звітності» складає та подає до відповідних контролюючих органів фінансову звітність, що складається з Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал та Приміток до річної фінансової звітності. Форма ведення бухгалтерського обліку – меморіальна.

Контроль фінансування діяльності органів територіальної громади здійснюється як зовнішніми суб'єктами (Державна фінансова аудиторська служба) господарювання на предмет дотримання законодавства та цільового використання бюджетних коштів, так і самою громадою у вигляді органів місцевого самоврядування.

Доходи бюджету Рівнянської територіальної громади на 2022 рік, було розраховано у сумі 100829600,0 грн., у т.ч.: загальний фонд – 100602100,0 грн.; спеціальний фонд – 227500,0 грн.

Доходи Рівнянської сільської територіальної громади на 2023 рік розраховані у сумі 103810000,0 грн., у т.ч.: загальний фонд – 103577500,0 грн.; спеціальний фонд – 232500,0 грн.

Станом на кінець 2022 року кредиторська заборгованість, у тому числі прострочена, відсутня. Заборгованості з виплати заробітної плати немає. Заборгованість за оплату комунальних платежів та енергоносіїв також немає. Також відсутня заборгованість в органах державної казначейської служби щодо фінансових зобов'язань. Сума розміром 1476787,0 грн., зазначена у Звіті про фінансовий результат відповідає сумі у Звіті про надходження та використання коштів загального фонду. Всі інші показники відповідають даним початку 2022 року.

Пропозиції, що дозволять покращити облік і контроль фінансування діяльності органів місцевого самоврядування мають реалізовуватись за такими основними напрямками:

- автоматизація та ІТ-розвиток – передбачає впровадження сучасних програмних засобів для автоматизації обліку й звітності та розробку інтегрованих систем, спрямованих на оптимізацію процесів збору, обробки та аналізу фінансової інформації;
- стандартизація та оптимізація облікових процесів – включає в себе визначення єдиної методології та стандартів обліку та фінансової звітності для всіх рівнів самоврядування, а також здійснення аналізу для ідентифікації можливостей оптимізації фінансових процесів та раціоналізації витрат;
- підвищення кваліфікації персоналу – можливе через організацію систематичних навчань і тренінгів для фахівців з обліку й фінансів та залучення фахівців-експертів для консультацій та підтримки у вирішенні складних чи нетипових фінансових завдань;
- створення якісної системи внутрішнього контролю – дозволить своєчасно виявляти та запобігати фінансовим ризикам, а проведення регулярних аудитів сприятиме оцінці ефективності функціонуючих

систем контролю;

- ключові показники ефективності обліково-контрольного персоналу – розробка, використання та моніторинг ключових показників ефективності для оцінки роботи фінансових відділів; впровадження системи аналізу та звітності за результатами досягнення стратегічних цілей органу місцевого самоврядування;
- прозорість та громадська участь – передбачає забезпечення доступності інформації про фінансовий стан і витрати для громадськості та проведення консультацій задля взаємодії з громадою при формуванні та реалізації бюджетних рішень;
- розвиток партнерства – має на меті встановлення партнерських відносин з приватним сектором, громадськими організаціями та іншими місцевими органами для спільного фінансування проектів, а також передбачає активну участь в обміні досвідом і ресурсами.

Представлені напрямки взаємодії допоможуть створити ефективну та прозору систему фінансового управління органів місцевого самоврядування, що сприятиме раціональному використанню фінансових ресурсів та досягненню стратегічних цілей розвитку місцевих громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безверхий К.В. Облік в бюджетних установах : Навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2020. 312 с.
2. Бенько І.Д. Особливості діяльності установ державного сектору економіки та їх вплив на організацію обліку. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Тернопіль, 30 червня 2017 року) / редкол.: Bartosiewicz Sławomir, Henning Dräger, Korzeb Zbigniew та ін. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С. 93-96.*
3. Бенько І.Д. Особливості організації обліку в органах місцевого самоврядування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 29. Ч. 2. С. 146-149
4. Бенько І.Д. Проблемні аспекти організації обліку в установах освіти. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. Вип. 24. С. 114-117
5. Березовська С.В. Правове регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / 12.00.07. НУ «Одеська юридична академія», 2014. 26 с.
6. Березовська С.В. Контрольні повноваження органів місцевого самоврядування в сфері їх фінансової діяльності. *Право і суспільство*. 2013. № 6. С. 217-221
7. Бондарук Т.Г. Доходи місцевих бюджетів в умовах децентралізації. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2015. № 1. С. 51-56.
8. Булгакова С.О., Василенко Л.І., Єрмоленко Л.В. та ін. Бюджетна система України: Навч. посібн. ; За ред. С.О. Булгакової. К.: КНТЕУ, 2002. 288 с.
9. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата

- звернення: 08.11.2023)
- 10.Василевська-Смаглюк О., Гура Н., Дерун І, Шевчук В. Концептуальні засади обліку та контролю бюджетів територіальних громад у воєнний час та в повоєнний період. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Volume 1 (48). С. 91-104
 - 11.Власюк Н.І. Використання економіко-математичних методів для оцінки фінансового потенціалу доходів місцевого самоврядування. *Науковий вісник НЛТУ*. 2011. Вип. 21.10. С. 309-311.
 - 12.Возняк Г. Бюджетна політика соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах фінансової децентралізації : дис. ... докт. екон. наук / 08.00.08. Київ, 2017. 575 с.
 - 13.Габа І.М. Децентралізація: деякі плюси і мінуси. *Район-інфо*. 2014. № 1. С. 5-14.
 - 14.Гризоглазов Д.В. Бюджетно-фінансова автономія об'єднаних територіальних громад. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4613> (дата звернення: 11.11.2023)
 - 15.Гуцайлюк Л. Облік фінансування бюджетних установ. *Галицький економічний вісник*. 2010. № 3 (28). С. 191-196
 - 16.Данилишин Б.М. Децентралізація управління в Україні: з чого почати? URL: <http://kontrakty.ua/> (дата звернення: 16.11.2023).
 - 17.Деякі питання виконання Державного бюджету України у 2023 році в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.01.2023 № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/14-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2023)
 - 18.Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. № 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (дата звернення: 15.11.2023)
 - 19.Дідик А.М., Лемішовський В.І. Бюджетні установи: облік,

- оподаткування та звітність : Навч. посібн. Львів: Видавництво «Апріорі», 2017. 1168 с.
20. Дрозд І., Ларікова Т. Бухгалтерський облік та звітність у територіальних громадах. U-LEAD з Європою. 2023. 204 с.
 21. Євдокимов В.В., Грицишен Д.О., Свірко С.В. Бухгалтерський облік в секторі загального державного управління України. Том 1: бухгалтерський облік в бюджетних установах України : підручник. Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2017. 1380 с.
 22. Желюк Л.О., Іванечко Ю.М. Лучко М.Р. Бухгалтерський облік виконання бюджетів. Тернопіль: «Економічна думка», 2006. 306 с.
 23. Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.
 24. Запровадження нагляду за законністю рішень ОМС забезпечить відкритість та підзвітність громад. *Децентралізація*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/17413> (дата звернення: 10.11.2023)
 25. Зінченко М. Управління фінансовими потоками місцевих бюджетів України : автореф. дис. ... канд. екон. наук / 08.00.08. Одеса, 2015. 19 с.
 26. Золлер-Вінклер М. Фінансова автономія – основа місцевого самоврядування / Децентралізація. 2021. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13610> (дата звернення: 11.11.2023)
 27. Зубріліна В. Фінансово-бюджетна децентралізація: оцінка рівня та напрями розширення. *Економічний простір: збірник наукових праць*. 2014. С. 94-109.
 28. Іваненко В. Місце та роль місцевих податків і зборів у забезпеченні місцевого самоврядування. *Фінанси України*. 2012. № 4. С. 32-34
 29. Ільяшенко В.А. Бюджетне фінансування органів місцевого самоврядування України. *Держава та регіони*. 2010. № 4. С. 118-123.
 30. Карпенко Н.Г., Дорогань-Писаренко Л.О., Аранчій Я.С., Ліпський Р.В. Звітність бюджетних установ : навч. посіб. для студентів ВНЗ. – Вид. 2-е, допов. та перероб. Полтава: Укрпромторгсервіс, 2018. 261 с.

- 31.Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). К.: НІОС, 2000. 384 с.
- 32.Кириленко О.П. Теоретичні та практичні аспекти фінансового механізму забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні. *Світ фінансів*. 2010. № 1. С. 17-27.
- 33.Кириленко О.П. Фінансова незалежність місцевого самоврядування. *Фінанси України*. 2011. № 1. С. 34-39
- 34.Кириленко О.П. Місцеве самоврядування в умовах ринкових трансформацій. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 1. С. 23-28
- 35.Клець Л.Є. Система кількісних показників фінансової автономії місцевих органів влади. *Вісник Донецького інституту економіки та господарського права*. 2009. № 1. С. 46-57.
- 36.Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/page>. (дата звернення: 08.11.2023)
- 37.Копищик Г.Г. Фінансування органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади. *Актуальні питання фінансової теорії та практики: збірн. матер. Шостої заоч.-дистанц. конф. студентів і молодих вчених, м. Тернопіль, 30 лист. 2020 р.* Тернопіль: ТНЕУ 2020. С. 69-73
- 38.Корнєєв М.В. Удосконалення теоретико-методологічного забезпечення узагальнюючої оцінки рівня фінансової автономії. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 7 (97). С. 229-235.
- 39.Кравченко В.І. Місцеві фінанси України : навч. посіб. К.: Знання, 1999. 487 с.
- 40.Кузькін Є.Ю. Фінансово-бюджетний потенціал органів місцевого самоврядування в умовах адміністративно-територіальної реформи. К.: ДННУ «Акад. фін. управління», 2013. 308 с.
- 41.Кухарєва О.О., Корнєєв М.В. Форми фінансової автономії органів місцевого самоврядування у контексті реалізації взаємодії бюджетних

- концепцій. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2011. № 5/1. С. 24-30.
42. Легкоступ І.І., Зельонка С.В. Фінансова автономія місцевого самоврядування та необхідність її розширення в Україні. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка*. 2015. Вип. 730-731. С. 136-140
43. Луніна І.О., Кириленко О.П., Лучка А.В. та ін. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів : монографія ; за ред. д.е.н. І.О. Луніної ; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. К., 2010. 320 с.
44. Лучко М.Р., Рожелюк В.М. Звітність установ державного сектору економіки : навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 180 с.
45. Матвєєва Г.Г., Дерікова С.Д., Біліченко О.О., Нечитайло М.Й., Рижмань Л.Д. Облік і звітність у бюджетних установах : навч. посіб. К.: Аграрна освіта, 2013. 412 с.
46. Матвійчук В.І., Грабчак К.М. Доходи місцевого бюджету: проблеми формування та особливості використання. *Фінанси, облік, банки*. 2019. № 1 (23). С. 141-152
47. Михайлишин Л.М. Фінансове забезпечення місцевого управління: зарубіжний досвід для України. *Ефективність державного управління*. 2014. № 23. С. 343-351.
48. Мізіна І.В. Фінансування органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. Спецвипуск. С. 102-104.
49. Міронова Л.О. Фінансова автономія органів місцевого самоврядування в умовах економічних трансформацій. *Культура народів Причорномор'я*. 2012. № 239. С. 175-177
50. Міщанюк О.В. Фінансування органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади. *Актуальні питання фінансової теорії та практики: збірн. матер. Шостої заоч.-дистанц. конф. студентів і*

молодих вчених, м. Тернопіль, 30 лист. 2020 р. Тернопіль: ТНЕУ 2020. С. 180-182

51. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL: <https://decentralization.gov.ua/mainmonitoring>. (дата звернення: 15.11.2023)
52. Музика-Стефанчук О.А. Фінансова незалежність, самостійність й автономія органів місцевого самоврядування. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/prtup/2011_1/pdf/11moaomc.pdf (дата звернення: 11.11.2023)
53. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» від 24.12.2010 р. № 1629. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11/conv#doc_info (дата звернення: 13.11.2023)
54. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок» від 24.12.2010 р. № 1629. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0090-11#doc_info (дата звернення: 13.11.2023)
55. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи» від 24.12.2010 р. № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11#Text> (дата звернення: 13.11.2023)
56. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати» від 18.05.2012 р. № 568. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12#Text> (дата звернення: 13.11.2023)
57. Нестеренко А.С. Фінансова самостійність місцевого самоврядування та її забезпечення. *Митна справа*. 2012. № 6. С. 88-92.
58. Облік у бюджетних установах : курс лекцій. Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет, 2020. 110 с.

- 59.Облік у бюджетних установах : Навчальний посібник ; за ред. Леся В.С. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. 560 с.
- 60.Облік у бюджетних установах : Навчальний посібник. – 2-е вид., виправ. ; За заг. ред. Леся В.С. К.: Каравела, 2017. 564 с.
- 61.Осадчук О.О. Фінансування органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади. *Економіка та суспільство*. 2017. № 12. С. 422-425
- 62.Пантелєєв В.П. Облік у бюджетних установах : навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 280 с.
- 63.Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення: 08.11.2023)
- 64.Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 13.11.2023)
- 65.Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану : Закон України від 12.05.2022 р. № 2259-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#doc_info (дата звернення: 13.11.2023)
- 66.Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану : Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (дата звернення: 15.11.2023)
- 67.Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України : Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (дата звернення:

- 15.11.2023)
- 68.Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ М-ва фінансів України від 29.12.2015 р. № 1219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16#Text> (дата звернення: 15.11.2023)
- 69.Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору : Наказ М-ва фінансів України від 23.01.2015 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text> (дата звернення: 13.11.2023)
- 70.Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ М-ва фінансів України від 31.12.2013 р. № 1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#n14> (дата звернення: 15.11.2023)
- 71.Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2023)
- 72.Про затвердження Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі та Змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» : Наказ М-ва фінансів України від 28.02.2017 р. № 307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0384-17#Text> (дата звернення: 15.11.2023)
- 73.Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2023)
- 74.Про затвердження Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності

- фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування : Наказ М-ва фінансів України від 24.01.2012 р. № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12#Text> (дата звернення: 15.11.2023)
75. Про затвердження Типових професійно-кваліфікаційних характеристик посадових осіб місцевого самоврядування : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 07.11.2019 р. № 203-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v203-859-19/conv#Text> (дата звернення: 13.11.2023)
76. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання : Наказ М-ва фінансів України від 08.09.2017 р. № 755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#n14> (дата звернення: 15.11.2023)
77. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/conv#Text> (дата звернення: 11.11.2023)
78. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#doc_info (дата звернення: 13.11.2023)
79. Про схвалення Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року : Розпорядження КМУ від 20.06.2018 р. № 437-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2018-%D1%80#doc_info (дата звернення: 13.11.2023)
80. Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів : Постанова КМУ від 09.03.2006 р. № 268. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268-2006-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.11.2023)

- 81.Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні : Законопроект від 30.10.2020 р. № 4298. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70293 (дата звернення: 10.11.2023)
- 82.Русін В.М. Фінансове забезпечення реалізації власних і делегованих повноважень органів місцевого самоврядування : дис. ... канд. екон. наук / 08.00.08. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 289 с.
- 83.Свиноус І.В., Хомяк Н.В., Хомовий С.М., Гаврик О.Ю.,Томілова Н.О., Заболотний В.С. Облік в бюджетних установах : Методичні рекомендації до практичних занять і самостійного вивчення дисципліни здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування», Біла Церква, 2020. 127 с.
- 84.Сисюк С.В., Бенько І.Д. Бухгалтерська служба органів місцевого самоврядування: вимоги, особливості створення та функціонування. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного ун-ту. Серія: Економічні науки.* 2014. Вип. 36. С. 91-97
- 85.Сосновська Д.О. Сутність фінансового контролю на місцевому рівні. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/326.pdf> (дата звернення: 08.11.2023)
- 86.Стефанюк І.Б. Удосконалення механізму фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування. *Фінанси України.* 2013. № 2. С. 71-82
- 87.Субботович Ю. Бюджетна децентралізація та зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка.* 2012. № 132. С. 44-46.
- 88.Сунцова О.О. Місцеві фінанси : навч. посіб. К., 2005. 560 с.
- 89.Таукешева Т.Д. Вплив фінансових органів на платоспроможність

- місцевого самоврядування : навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2019. 101 с.
- 90.Тимчасовий порядок виділення та використання коштів з резервного фонду бюджету в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2022 р. № 175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2022-п#Text> (дата звернення: 15.11.2023)
 - 91.Ткачук Н.М., Кравчук В.О. Фінансування бюджетних установ: теоретична сутність, форми і методи. *Наука й економіка*. 2010. № 2 (18). С. 99-105.
 - 92.Труфен А.О. Фінансування органів місцевого самоврядування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 13. С. 527-530
 - 93.Утворення фінансових органів міських, селищних та сільських рад. U-LEAD з Європою. 2020. 71 с.
 - 94.Федосов В., Опарін В., Сафонова Л. та ін. Бюджетний менеджмент : підручник ; за заг. ред. В. Федосова. К., 2007. 864 с.
 - 95.Фокша Л.В. Пріоритетні напрями вдосконалення фінансового контролю в сучасних умовах. *Право і суспільство*. 2014. № 6-2. С. 104-108.
 - 96.Фоміна Т., Мусієнко О., Бубнов Б. Принципи організації та способи здійснення податкового контролю в Україні. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності : збірник матеріалів засідання № 6 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 12 жовтня 2023 р.)*. Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2023. С. 328-331
 - 97.Хомуляк Т.І. Особливості обліку у бюджетних установах в умовах сьогодення. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2014. № 2. С. 75-81.

- 98.Хорунжак Н.М. Модернізація обліку і контролю в бюджетних установах в умовах системної трансформації управління: дис. ... докт. екон. наук / 08.00.09; ТНЕУ. Тернопіль, 2014. 469 с.
- 99.Чікіта І. Фінансова автономія органів місцевого самоврядування як умова демократичного розвитку. *Світ фінансів*. 2012. № 3. С. 37-45
100. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидєєва Л.І. Звітність бюджетних установ» : Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2014. 360 с.
101. Юрченко О.Б. Організація обліку видатків бюджетних установ за новою економічною класифікацією та їх відображення у звітності. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.15. С. 283-289

ДОДАТКИ